Ազգ
Azg
25 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2004 ՇԱԲԱԹ 168 (3099)

Ստուգեք, իրավունք ունե՞ք հատուցում ստանալու

Հնարավոր է, որ դուք իրավունք ունեք «Նյու Յորք լայֆ» ապահովագրական ընկերությունից ստանալու կյանքի ապահովագրության չվճարված գումարը: Հոկտեմբերի 1-ից սկսած անվանացուցակներին կարող եք ծանոթանալ www.nyl.am, www.armenianinsurancesettlement.am ինտերնետային հասցեներում, որոնք ստեղծվել են ՀՀ արդարադատության նախարարության կողմից: Նախարարությունում սեպտեմբերի 27-ից սկսած կգործի նաեւ հատուկ խորհրդատվական ծառայություն, որը հայցվորներին կտա անհրաժեշտ խորհրդատվություն: Նույն թվականից սկսած աշխատանքային օրերին, ժամը 15-17-ը կարող եք նույն հարցով զանգահարել նախարարություն՝ 58 30 23 եւ 52 34 17 հեռախոսահամարներով:

Վահան Հովհաննիսյանը չբացառեց կոալիցիայից դաշնակցության դուրս գալու հավանականությունը

Ադրբեջանում ծայրահեղականությունը սկսում է արտահայտվել նաեւ նախագահի մեջ

Հայաստանի ներքին ու արտաքին քաղաքական իրողությունների, դրանց հնարավոր հետեւանքների ու զարգացումների, իր եւ դաշնակցության դիտարկումների մասին լրագրողներին երեկ հրազեկեց ԱԺ փոխնախագահ, ՀՅԴ բյուրոյի անդամ Վահան Հովհաննիսյանը: Հանդիպումը կազմակերպել էր Մամուլի ազգային ակումբը:

Արտաքին դաշտում ԼՂՀ հարցի քննարկումների ակտիվացումը, Թերի Դեւիսի, Սթիվեն Մանի ոչ հայանպաստ ձեւակերպումները Վահան Հովհաննիսյանի կարծիքով չպետք է տագնապի առիթ դառնան հայ հասարակության համար, բայց մտահոգվելու առիթ պետք է դառնան, քանի որ հնչում են Ադրբեջանի ռազմատենչ հայտարարությունների ուղեկցությամբ: Թերի Դեւիսի նման հայտարարությունների դրդապատճառը, ըստ փոխնախագահի, Բրիտանիայի նավթային շահերն են, որոնք ուղղակի արտացոլվել են նաեւ նրա զեկույցում:

Տես էջ 2

Հասունության մակարդակ

«Շանթ» հեռուստաընկերությունը տասը տարեկան է

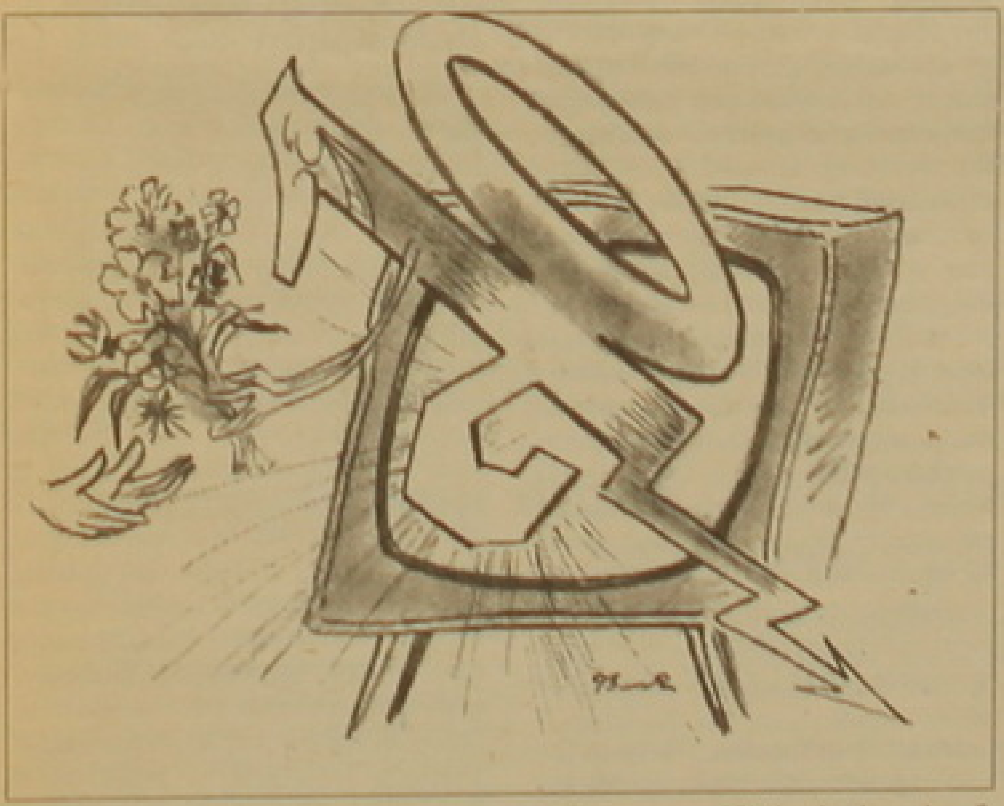

Երեկ լրացավ «Շանթ» հեռուստաընկերության տասը տարին: 1994 թվականին Գյումրիում ստեղծված հեռուստաընկերությունը ամենօրյա լրատվություն էր հաղորդում աղետի գոտու բնակիչներին: Այսօր արդեն հեռուստաընկերությունն ունի շուրջօրյա եթեր, բազմաբնույթ հաղորդումներ: «Ամենատարբեր սոցիոլոգիական հարցումներից երեւում է, որ հեռուստաշուկայում «Շանթն» առաջին երրորդում կամ քառյակում է, ասաց հեռուստաընկերության լրատվական բաժնի տնօրեն Արթուր Կիրակոսյանը: Շարունակելու ենք նույն քաղաքականությունը՝ ավելացնելով մեր լսարանը»: Այսօր հեռուստաընկերությունում տեխնիկական վերազինում է: Պրն Կիրակոսյանը գտնում է, որ հեռուստաընկերությունը մի քիչ կաղում է մանկական հաղորդումների գծով, սակայն հավաստիացնում է, որ շուտով այս հարցն էլ կլուծվի:

Հեռուստատեսության եւ ռադիոյի ազգային հանձնաժողովի նախագահ Գրիգոր Ամալյանը, մաղթեց, որ հեռուստաընկերությունը միշտ պահի իր Գյումրվա կոլորիտը: «Շանթը» դուրս եկավ իր մանկության հասակից, երբ ամեն ինչ ներելի եւ սիրելի էր, ասաց նա՝ հիշելով իր «եթերային» ուսիկանի դերը, կցանկանայի, որ դեռահասության շատ վտանգավոր տարիում չանի այն սխալները, որ բնորոշ են դեռահասներին եւ արագ անցնի հասունության շրջան»:

Շնորհավորում եւ զարգացման նոր բարձունքներ ենք մաղթում «Շանթին»:

Ծ. Մ.

Բասաեւը Պանկիսի՞ում է

Օրերս Բեսլանի դպրոցի պատանդառությունն ստանձնած չեչեն ահաբեկիչների առաջնորդ Շամիլ Բասաեւը, ըստ երեւույթին, Ռուսաստանում չէ: Ռուսական հատուկ ծառայությունների լավատեղյակ աղբյուր վկայակոչելով այդ մասին հաղորդում է «Ռոսս» ինտերնետային հրատարակությունը: «Այսօր մենք տվյալներ ունենք, որ Բասաեւին տեղափոխել են Վրաստանի Պանկիսի կիրճ: Նաեւ ստացվում են լուրեր, որ ահաբեկիչների պարագլխին ուղեկցում է մեծ պահակախումբ», հայտնել է հիշյալ աղբյուրը:

Որոշ տեղեկությունների համաձայն, «գեներալ» Բասաեւը թաքնվում է այն գյուղերում, որտեղ անցյալում կարճ ժամանակով իջեւանել էր սպանված ահաբեկիչ Ռուսլան Գելաեւը:

Բասաեւի Վրաստան տեղափոխվելու վերաբերյալ ստացված լուրերը համընկան այդ երկրի ուժային կառույցների հերթական նախաձեռնությանը: Սեպտեմբերի 21-ին Վրաստանի ՆԳ փոխնախարար Գեորգի Գեգաձեն հայտարարեց, որ Պանկիսի կիրճում բացվելու են ներքին զորքերի նոր պահակակետեր: Վրացի զինվորականները շուրջօրյա պարեկություն են սկսում կիրճում: ՆԳՆ-ում, սակայն, չեն մանրամասնում, թե ինչ նպատակով է դա արվում:

«Ռեսպուբլիկա Արմենիան» ունեցավ նոր գործադիր տնօրեն

«Ռեսպուբլիկա Արմենիա» ռուսալեզու պաշտոնաթերթի տնօրեն Վարդան Ալոյանն այլ աշխատանքի անցնելու կապակցությամբ վերջերս հրաժարական էր ներկայացրել: Երեկ տեղի է ունեցել «Հայաստանի Հանրապետություն-Ռեսպուբլիկա Արմենիա» փակ բաժնետիրական ընկերության հիմնադիր լիազոր ներկայացուցիչների ժողովը, որ թերթի նոր գործադիր տնօրեն է նշանակել Ելենա Կուդինյանին: Վերջինս տարբեր տարիների աշխատել է նույն, ինչպես նաեւ «Առավոտ» թերթում:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը պետական այցով կմեկնի Չինաստան

ՉԺՀ նախագահ Հու Ձինթաուի հրավերով նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը սեպտեմբերի 26-30-ը պետական այցով կմեկնի Չինաստանի Ժողովրդական Հանրապետություն:

Նախագահի գլխավորած պատվիրակության կազմում են տարածքային կառավարման եւ ենթակառուցվածքների համակարգող նախարար Հովիկ Աբրահամյանը, գյուղնախարար Դավիթ Լոքյանը, մշակույթի եւ երիտասարդության հարցերի նախարար Հովիկ Հովեյանը, պաշտոնատար այլ անձինք: Նախագահին կուղեկցեն նաեւ գիտական, հասարակական եւ գործարար շրջանակների ներկայացուցիչներ, լրագրողներ:

Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը Պեկինում կհանդիպի ՉԺՀ նախագահ Հու Ձինթաուի, Պետխորհրդի նախագահ Վին Ջիաբաոյի, Ժողովրդական ներկայացուցիչների համաչինական ժողովի նախագահ Ու Բանգոյի հետ: Այցի արդյունքով երկու երկրների նախագահները կստորագրեն համատեղ հռչակագիր: Կստորագրվեն նաեւ տեխնիկատնտեսական եւ սեյսմոլոգիայի ոլորտում համագործակցության մասին միջկառավարական համաձայնագրեր, ինչպես նաեւ 2005 թ. մշակութային համագործակցության ծրագիր:

Նախատեսվում է նաեւ այց Պեկինի պատմամշակութային վայրեր:

ՀՀ նախագահի գլխավորած պատվիրակությունը սեպտեմբերի 29-ին Պեկինից կմեկնի Շանհայ: Շանհայում Ռոբերտ Քոչարյանը կհանդիպի քաղաքի ղեկավարության հետ, կայցելի տեղի քաղաքաշինական զարգացման ցուցահանդես, «Սինթյենդի» տուրիզմի կենտրոն, կծանոթանա ընթացող աշխատանքների հետ:

Սեպտեմբերի 30-ին նախագահի գլխավորած պատվիրակությունը կվերադառնա Երեւան:

Ադրբեջանում կտեղակայվեն ամերիկյան շարժական ռազմակայաններ

Բաքվի «էխո» թերթը, վկայակոչելով «Ասոշիեյթեդ պրես» գործակալությանը, գրում է, որ փաստորեն լուծվել է աշխարհի մի քանի երկրներում ամերիկյան շարժական ռազմակայաններ տեղակայելու խնդիրը: Ըստ «Ասոշիեյթեդ պրեսի», Պենտագոնի եւ պետքարտուղարության լավատեղյակ աղբյուրների, այդ հարցով Բուշի կառավարության բարձրաստիճան պաշտոնյաները բանակցություններ են վարել մի շարք երկրների, այդ թվում Ադրբեջանի հետ: «Էխոն» հիշեցնում է, որ երեքշաբթի օրը Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարը եւ ԱՄՆ պետքարտուղարի տեղակալներից Սթիվեն Պֆայֆերը քննարկել են երկու երկրների ռազմական համագործակցության հեռանկարները: Ադրբեջանի ՊՆ-ում, ԱԳՆ-ում եւ նախագահի աշխատակազմում չեն հաստատել Ադրբեջանի տարածքում ամերիկյան շարժական ռազմակայան տեղակայելու մասին ամերիկյան գործակալության տարածած տեղեկությունը:

Բերեզովսկու կարծիքով՝ Հայաստանը կարող է լինել միջնորդ... Պուտինի եւ Մասխադովի միջեւ

Լոնդոնում բնակվող Բորիս Բերեզովսկին կարծիք է հայտնել, որ Ասլան Մասխադովը կհամաձայնի բանակցել Վլադիմիր Պուտինի հետ միայն միջազգային միջնորդների միջոցով, որոնցից մեկը կարող է լինել Հայաստանը, հաղորդում է «Մեդիամաքսը»: «Միջնորդությունը կարող է իրականացվել երեք մակարդակներում: Ռուսաստանի համար լավագույն տարբերակը կլինի, եթե միջնորդի դերում հանդես գան ԱՊՀ անդամ Ուկրաինան կամ Ղազախստանը, Հայաստանը կամ նույնիսկ Վրաստանը: Այդ երկրները խորհրդային կայսրությունից պոկվելու փորձ ունեն, որը չեչենները կընկալեն համարժեքորեն: Երկրորդ մակարդակը Եվրոպան է, ինչն ավելի լավ կլինի չեչենների եւ պակաս շահեկան Ռուսաստանի համար: Երրորդ մակարդակը ՄԱԿ-ն է, ինչն անհամեմատ ավելի լավ է չեչենների եւ վատ Ռուսաստանի համար», ասել է Բերեզովսկին:

Սաակաշվիլին նպաստում է Աբխազիայի եւ Հարավային Օսիայի անկախացմանը

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՄԻՀՐԱՆՅԱՆ

Իրավիճակը

Աջարիայի, ապա Օսիայի եւ Աբխազիայի վերջին իրադարձությունները եւ այդ ֆոնի վրա Մոսկվայի ու Թբիլիսիի հարաբերությունների սրումը դրդում են ուշադրությամբ իմաստավորել այն, ինչ 80-ական թթ. վերջերին–90-ականների սկզբներին հետխորհրդային տարածքում տեղի էր ունեցել խորհրդային Միության փլուզումից առաջ եւ հետո: Միայն այդպես կարելի է հասկանալ, թե ինչ երեւույթի հետ գործ ունենք եւ ինչպես պետք է վերաբերվենք դրան: Բացառված չէ, որ օտարերկրյա աջակցության պայմաններում ուժային միջոցներով Վրաստանի տարածքային ամբողջականությունը վերականգնելու երկրի ներկայիս ղեկավարության ձգտումը կարող է հանգեցնել տեղի ունեցածի վերաիմաստավորմանը, տվյալ հարցի առթիվ ոչ միայն Ռուսաստանի, այլեւ միջազգային ընկերակցության դիրքորոշումների վերագնահատմանը: Եվ պատառիկային փոքր կայսրության տարածքային ամբողջականության փոխարեն Վրաստանը կարող է ստանալ իրենից անջատված տարածքների անկախության միջազգային ճանաչում: Բայց ամեն ինչի մասին հերթականությամբ:

Համարվում է, որ միջազգային իրավունքում գոյություն ունեն երկու իրավահավասար եւ փոխլրացնող սկզբունքներ՝ ժողովուրդների ինքնորոշման իրավունքը եւ պետությունների տարածքային ամբողջականությունը: Բոլոր պետությունները, այդ թվում ԱՄՆ-ը, անկախություն են ձեռք բերել ինքնորոշման սկզբունքի հիման վրա: Իրական պրակտիկայում դժվար է լինում որոշել, թե որ սկզբունքին պետք է նախապատվություն տրվի: Սակայն վերջին տասնամյակը, հատկապես ԽՍՀՄ-ի փլուզումից հետո անցած տարիները ցույց են տալիս, որ միջազգային ընկերակցությունում չկան ընդհանուր կանոններ եւ յուրաքանչյուր կոնկրետ դեպքում մեծ տերությունները որոշում են ընդունում ըստ սեփական շահերի: Ուստի մի դեպքում նրանք պաշտպանում են միջազգային հարաբերությունների մեկ սկզբունք, այլ դեպքում՝ մյուսները:

Տես էջ 5

ԱԶԳ ԸՆԹԱՑԻԿ

ՄԻՋԲԱՆԿԱՅԻՆ

Արժեւորվում է նաեւ վրացական լարին

Հայաստանում է Վրաստանի ազգային բանկի նախագահը

Տիգրան Սարգսյանի «Բարեւ Ձեզ»-ին հաջորդեց Իրակլի Մանագաձեի «Գամար ջոբա»-ն, որից հետո Հայաստանի կենտրոնական բանկի եւ Վրաստանի ազգային բանկի նախագահներն անցան համագործակցության պայմանագրերի ստորագրման արարողությանը: Դրանք վերաբերում էին բանկային վերահսկողության, փողերի լվացման եւ այլ ոլորտներում երկու երկրների համագործակցությանը: Իսկ ճամուլի ասուլիսում հիմնականում խոսվեց երկու երկրներում ազգային արժույթների տատանումների եւ տնտեսական մյուս ցուցանիշների մասին:

PHOTOLURE

Իրակլի Մանագաձեն անդրադարձավ Վրաստանի ազգային արժույթի՝ լարիի տատանումներին, նշելով, որ այն շատ ավելի մեծ արագությամբ է արժեւորվում դոլարի նկատմամբ, քան հայկական դրամը: Այդ գործընթացն ավելի սահուն դարձնելու նպատակով Վրաստանի ազգային բանկը դիմեց ինտերվենցիայի: Նման քայլի բանկը չի դիմել նախորդ վեց տարիներին: Իրակլի Մանագաձեն հստակ ընդգծեց, որ այդ քայլին դիմել են ոչ թե լարիի արժեւորման գործընթացը կասեցնելու, այլ ավելի մեղմ դարձնելու նպատակով: Արդյունքում աճել է վստահությունն ազգային արժույթի նկատմամբ: Նրա արժեւորման տեմպերը տարեսկզբին կազմում էին 20 տոկոս, ներկայումս՝ մոտ 15 տոկոս: Դժգոհությունն արտահայտվում էր արտահանման վրա հնարավոր բացասական ազդեցությամբ, ինչը, սակայն, վերջնական ցուցանիշների վրա չարտահայտվեց: Վրաստանի ազգային բանկի նախագահը նշեց նաեւ, որ իրենց երկրում դեֆլյացիա էր, բայց գները աճում էին: Այդուհանդերձ, Վրաստանի տնտեսական ցուցանիշները բարելավվում են: Առաջին անգամ անկախ պետության գոյության ընթացքում պետական բյուջեն ոչ միայն չի թերակատարվել, այլեւ գերակատարվում է, ինչի շնորհիվ վճարվում են ոչ միայն ընթացիկ պարտավորությունները, այլեւ նախկինում կուտակված պարտքերը:

Հայաստանի կենտրոնական բանկի նախագահն իր հերթին նշեց, որ հայկական դրամի արժեւորման տեմպերը չեն զարմացրել իր վրաց գործընկերոջը: «Իսկ թե ինչո՞ւ Հայաստանի կենտրոնական բանկը չդիմեց ինտերվենցիայի» հարցին Տիգրան Սարգսյանը պատասխանեց, որ կանխիկ դրամի շրջանառությունն ավելացնելը, երբ դրա ծավալներն առանց այն էլ մեծ էին, հետագայում կարող էին բերել անվերահսկելի երեւույթների՝ մասնավորապես դժվար վերահսկելի ինֆլյացիայի:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

«Մի բուռ ցորենի» հետքերով

Երեկ «Ժուռնալիստներ առանց սահմանի» կազմակերպությունը մամուլի ասուլիս էր հրավիրել «Կոռուպցիոն երեւույթը եւ նրա հետեւանքները» թեմայով: Բաց քննարկմանը ներկա էին ՀՀ տարածքային կառավարման փոխնախարար Գագիկ Ասլանյանը, ՀՀ կառավարության առընթեր ազգային փոքրամասնությունների եւ կրոնական հարցերով վարչության պետ Հրանուշ Հակոբյանը, ՀՀ նախագահի խորհրդականի օգնական Կարեն Գասպարյանը, «Աշուր» ասորական կենտրոնի նախագահ Իրինա Գասպարյանը, Դիմիտրով գյուղի բնակիչներ, հյուրեր...

ԺԱՍ-ի նախագահ Արմինե Գրիգորյանը տեղեկացրեց մի շարք կազմակերպությունների իրականացրած ստուգումների մասին: Պարզվել է, որ Արարատի մարզի Դիմիտրով գյուղի գյուղապետ Լյուդվիգ Խլղաթյանը 2002-2003 թթ. գրտահարությունից տուժած մարզերին որպես օգնություն հատկացված ցորենի սերմացուն բաշխել է ըստ իր հայեցողության՝ ծանոթ-խնամի-բարեկամ սկզբունքով եւ թույլ տվել կոպիտ խախտումներ: Նա գյուղացիների անձնագրերի տվյալների դիմաց կեղծ ստորագրություններ դնելով հատկացումներ է արել բացարձակապես այլ անձանց... Արդյունքում գրանցվել է 2100 կգ ցորեն: Գյուղացիների բողոք-դիմումներն՝ ուղղված երկրի ղեկավարներին, իրավապահ մարմիններին եւ ՀՀ նախագահի վերահսկողության ու կոռուպցիայի խորհրդին, հնարավորություն են տվել Արմավիրի մարզի դատախազությունում քննություն անցկացնելու: Պրն Գասպարյանը կարծիք հայտնեց, որ «եղել է կոնկրետ չարաշահում, կոնկրետ հանցագործություն եւ դեռ գրված է, որ մեկ հանցատեսակ է առկա: Սակայն շատ հնարավոր է, որ լինեն նաեւ պաշտոնական դիրքի չարաշահում, այլ յուրացման փաստեր... եւ այդ ամենը պարզ կլինի գործի քննության ընթացքում»:

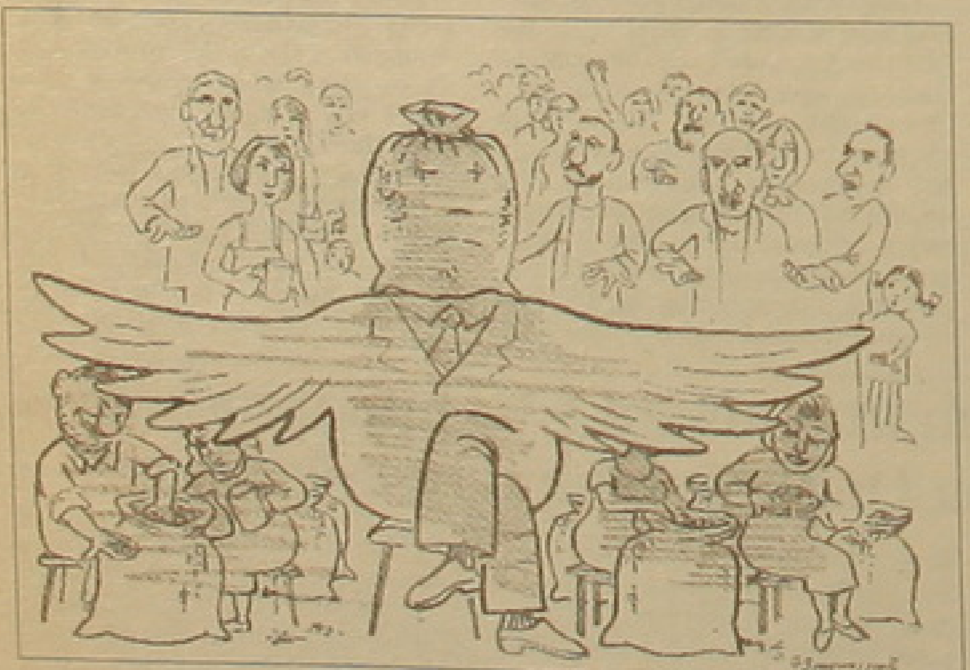

Փոխնախարար Գագիկ Ասլանյանը նշեց, որ, ցավոք, շատ են օգնության հատկացումների ընթացքում գյուղական չինովնիկների խախտումները, եւ կառավարությունն անցկացնում է մանրակրկիտ ստուգումներ...

ՄԱՐԻՆԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Անցած շաբաթ Երեւանում լույս աշխարհ է եկել 97 երեխա

Ինչպես տեղեկացանք Մեդինֆորմից, անցած շաբաթ Երեւանի երեք ծննդատներում ծնվել է 97 երեխա՝ 50 տղա եւ 47 աղջիկ: «Մալաթիա» բժշկական կենտրոնում ծնվել է 19 երեխա՝ 13 տղա եւ 6 աղջիկ: Ամենածանր տղան կշռել է 4 կգ 300 գրամ եւ ունեցել է 57 սմ հասակ: Ամենաթեթեւ երկու երեխաները կշռել են 2 կգ 400 գրամ, 47 սմ հասակով:

«Էրեբունի» բժշկական կենտրոնում ծնվել է 41 երեխա՝ 20 տղա եւ 21 աղջիկ: Ամենածանր տղան կշռել է 4 կգ 150 գրամ, 54 սմ հասակով, ամենաթեթեւ տղան կշռել է 2 կգ 100 գրամ եւ ունեցել է 44 սմ հասակ:

Մոր եւ մանկան առողջության պահպանման գիտահետազոտական կենտրոնում ծնվել է 37 երեխա, երկուսը՝ զույգ: Ամենածանր տղան ունեցել է 4 կգ 300 գր քաշ եւ 56 սմ հասակ, ամենաթեթեւ տղան կշռել է 1 կգ 550 գրամ եւ ունեցել է 44 սմ հասակ:

Մ. Մ.

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Վահան Հովհաննիսյանը չբացառեց կոալիցիայից դաշնակցության դուրս գալու հավանականությունը

1-ին էջից

Մտահոգիչ են Ադրբեջանում տիրող հակահայկական տրամադրությունները: Ընդամենը 2 օր առաջ ադրբեջանցիները հրաձգային կրակ են բացել Կիրանց-Ոսկեպար ավտոճանապարհի վրա: «Ավագ Ալիեւի ժամանակ ուժային համակարգի վերահսկողությունը շատ ավելի լուրջ մակարդակի վրա էր, քան հիմա, նրա ջահել հետնորդի ժամանակ: Ադրբեջանում ակտիվացել են էքստրեմիստական տարրերը, եւ այդ էքստրեմիզմը սկսում է արտահայտվել նաեւ նախագահի մեջ... Հիմա շատ ավելի լկտի են, շատ ավելի իրավունք ունեն, որովհետեւ իրենց նախագահից սովորում են, որ այդ ոճը դատապարտելի չէ: Նույնիսկ ՆԱՏՕ-ից ստացած ապտակը չսաստեց ադրբեջանցիներին: Չեմ կարծում, թե պարոն Ալիեւը կարող է հանդգնել ռազմական գործողությունների ուղղակի հրաման տալ, բայց անվերահսկելի մի կայծից կարող է բռնկում լինել»: Իսկ ներկա իրավիճակում մեր դիվանագիտության խնդիրը պիտի լինի ապացուցել, որ մենք, այո, ճանաչում ենք Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականությունը, բայց Ղարաբաղի հարցը դրա հետ կապ չունի:

ԱԺ փոխնախագահը վիճարկում է Իրաքի կոալիցիոն ուժերի կազմում հայ զինվորների մասնակցության խնդիրը, որ այս օրերին բուռն քննարկումների առարկա է դարձել: Նրա համոզմամբ, այսօր էլ ժամանակավրեպ չեն այն դրդապատճառները, որոնք ի սկզբանե արգելեցին Հայաստանին մասնակցել կոալիցիոն գործողություններին Իրաքում՝ «Եվրոխորհրդի մեր ավագ գործընկերները այնքան էլ ոգեւորված չեն ամերիկյան քաղաքականությամբ, եւ որպես Եվրոխորհրդի անդամ, մենք նրանց տեսակետը հաշվի չառնել չենք կարող: Եվ մյուս կարեւոր գործոնը հայ սփյուռքի գոյությունն է մուսուլմանական աշխարհում»:

Վահան Հովհաննիսյանը գտնում է, որ նրանք, «ում ցանկալի է Հայաստանի մասնակցությունը հակաահաբեկչական գործողություններին Իրաքում կամ այլուր, պետք է պատրաստ լինեն տրամադրելու նաեւ անվտանգության երաշխիքների: Այս ոլորտում մենք դեռ բանակցելու բան ունենք, եւ մեր խորհրդարանը պետք է ամենայն լրջությամբ անդրադառնա այդ հարցին»:

Անդրադառնալով ներքաղաքական կյանքի «գերեզմանային կայունությանը» (նման բնորոշմանը փոխնախագահը համաձայն չէ) ու կոալիցիայից դաշնակցության հրաժարվելու հավանականությանը, ԱԺ փոխնախագահը չժխտեց վերջինի հնարավորությունը: Դաշնակցությունը կարող է դուրս գալ կոալիցիայից, եթե տեսնեն, որ նրա գործողությունները չեն համապատասխանում քաղաքական զարգացումների իրենց պատկերացումներին: Իսկ արդյոք հիմա դրանք համապատասխանո՞ւմ են իրենց պատկերացումներին՝ Վահան Հովհաննիսյանը դարձյալ ժխտական պատասխան տվեց: Իրենք մնում են կոալիցիայի կազմում, որովհետեւ մինչ այժմ դրա գոյությունը ապահովել է երկրի կայունությունը: Կոալիցիայի հետ իրենց հակասությունները վերաբերում են սահմանադրական, ընտրական օրենսգրքի բարեփոխումներին:

Ինչ վերաբերում է սահմանադրական նորմի փոփոխության միջոցով գործող նախագահին երրորդ անգամ ընտրվելու հնարավորություն տալուն, Վահան Հովհաննիսյանը դեմ է դրան ու համոզված, որ սահմանադրական այդ նորմը չպետք է փոխվի:

Բավական կտրուկ էր նաեւ ընդդիմության ներկա դերակատարության վերաբերյալ նրա գնահատականը՝ ընդդիմությունը բոյկոտ չի անում, դա կարելի է բնորոշել միայն իբրեւ բացակայություններ, որ սկսում են տարածվել ընդհանրապես ողջ քաղաքական բեմահարթակի վրա:

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

Վրաերթ կատարող վարորդը դիմեց փախուստի

Երեկ, սեպտեմբերի 24-ին, ժ. 20:45-ին, Հանրապետության եւ Տիգրան Մեծի փողոցների խաչմերուկում տաքսի «Ժիգուլի» մակնիշի «2106» ավտոմեքենան, որի վերջին համարանիշերն էին 077, Հանրապետության հրապարակից բարձր արագությամբ ընթանալով, վրաերթի ենթարկեց 50 տարեկան Սպարտակ Գեւորգյանին: Վերջինս գանգուղեղի մասում բաց վերքերով, անգիտակից վիճակում շտապօգնության մեքենայով տեղափոխվեց հիվանդանոց: Բոլոր նրանց, ովքեր նկատել են մեքենայի լրիվ համարը, խնդրում ենք տեղեկացնել ոստիկանությանը:

Մ. Մ.

Հայաստանի քաղաքական դաշտում չկա այն դատարկ խորշը, որ պիտի զբաղեցնի Սամվել Բաբայանը

Անկեղծ ուրախություն արտահայտելով «մարտական ընկեր» Սամվել Բաբայանին ազատություն շնորհելու Արցախի նախագահի որոշման առիթով, ԱԺ փոխնախագահ Վահան Հովհաննիսյանը, այնուամենայնիվ, վերապահությամբ վերաբերվեց Սամվել Բաբայանի՝ մեծ քաղաքականության մեջ տեղ զբաղեցնելու հնարավորությանը: «Մեծ քաղաքականության մեջ Սամվել Բաբայանը լայն իմաստով միշտ էլ չի եղել, Հայաստանի քաղաքական գործընթացներում նրա մասնակցությունը երբեք էլ աչքի ընկնող չի եղել: Քաղաքականություն գալու համար պետք է համապատասխան դատարկ խորշ լինի, Հայաստանի քաղաքական ներկապնակի վրա ես չեմ տեսնում այն դատարկ տեղը, որը կլրացնի Սամվել Բաբայանն ու կհարստացնի այդ ներկապնակը»:

Կ. Դ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության ԺԶ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետության 47
Ֆաքս 374 1 562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխավոր խմբագիր
ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ / հեռ 521635
Խմբագիր
ՊԵՐՃ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ 529221
Լրագրողների սենեակ / հեռ 581841
Համակարգչ. ծառայութիւն / հեռ 582483
Գովազդի լրահավաք ծառայութիւն / հեռ 529353
Համակարգչային շարուածք
«Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Ով ասաց, թե աղետի գոտում բնակարանաշինության խնդիրը լուծված է

Որքան էլ մենք բոլորս վաղուց դադարել ենք արտառոց թվացող շատ բաներից զարմանալուց, այնուամենայնիվ հանրապետության տարբեր մակարդակի կառավարող այրերը դեռ կարողանում են մեզ շատ դեպքերում զարմացնել: Ազգային ժողովում կառավարության հետ վերջին հարցուպատասխաններից մեկի ժամանակ կարծես ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Վարդան Խաչատրյանը, պատասխանելով պատգամավորի մի հարցին, ընթացքում շատ հանգիստ ու անվրդով հայտարարեց, թե «աղետի գոտում բնակարանաշինության խնդիրն ըստ էության լուծված է»: Չնայած բավական օրեր են անցել այդ պնդումից, դրան հաշտվել ու չարձագանքել այդպես էլ հնարավոր չեղավ: Առավել եւս՝ որ նախարարի հայտարարությունն ընդամենը մի օղակն էր այն շղթայի, այն բավական տարօրինակ թվացող իրավիճակի, որ արդեն շուրջ մեկ տարի հյուսվում է մասնավորապես Գյումրի քաղաքի անօթեւանների հետ կապված հարցում:

Պարույր Սեւակն ասում էր. «Լավ ապրանքը իրեն է ծախում»: Անցյալ տարի Գյումրիում ծավալված բնակարանաշինությունը, որի արդյունքը քաղաքում շահագործման հանձնված 2330 բնակարանները եղան, հետխորհրդային բոլոր տարիների համար աննախադեպ էր իր մասշտաբներով ու թափով: Իրողությունն այնքան ակնառու էր, որ նույնիսկ ամենաթունդ ընդդիմադիրները չէին փորձում ժխտել: Սակայն որքան ճշմարիտ է նաեւ ժողովրդական իմաստնությունը, որն ասում է, թե «ջրի շատ գալը կտրվելու նշան է»:

Անցյալ տարվա շինարարության ավարտից հետո, երբ խանդավառված գյումրեցիների շրջանում ու նաեւ պաշտոնական շրջանակներում հաճախ բազմանշանակ լավատեսական երանգներով հնչող հարց էր՝ «Լինսի» երկրորդ ծրագիր կլինի՞ թե ոչ, մեջտեղ բերվեց մնացած անօթեւանների վերահաշվառման խնդիրը: Հիմնվելով մինչ այդ շրջանառվող թվերի վրա, Գյումրիում հաշվարկում էին (նրանց թվում եւ քաղաքապետը), որ քաղաքում երկրաշարժից անօթեւան դեռեւս մոտ յոթ հազար ընտանիքի բնակարանային խնդիր կա: Նրանցից մոտավորապես 2000-ին տրամադրվելու էին բնակարանների գնման վկայագրեր, որից հետո, ըստ այդ հաշվարկների, էլի կմնար 5000-ի չափ կամ դրանից քիչ պակաս թիվ: Ճիշտ է՝ մարզպետարանում ստեղծված ըստ էության հանրապետական հանձնաժողովը այդ ընթացքում իր ստուգումներն ու ճշտումներն էր անում (տվյալ դեպքում՝ բնակբաշխման ներկայացված ընտանիքների իրավասության), սակայն բոլոր դեպքերում թվում էր, որ եզրակացությունները պետք է լինեն վերահաշվառման ավարտից հետո: Մինչդեռ այդ հաշվառումը նոր սկսվել կամ նույնիսկ դեռ չէր սկսվել, երբ «Դիտակ» հեռուստածրագրի ամառնորյա մի հաղորդման ժամանակ իրեն տրված հարցին ի պատասխան հանրապետության քաղաքաշինության նախարարը (այժմ նախկին) աղմկեցուցիչ հայտարարություն արեց, թե պետությունը ավարտեց իր պարտավորությունների կատարումը աղետի գոտու անօթեւանների նկատմամբ, բայց եթե պարզվի, որ բնակարան չստացածներ դեռ կան, ինչ կա որ, պատրաստ են հարցը նայել, անդրադառնալ: Եվ մինչ հաշվառումը դանդաղ ընթանում էր, նախարարի արտահայտածի նման նոտաներ առանձին պաշտոնական անձանց կողմից էլի էին հնչում: Բայց դեռ հույս կար: Ի վերջո ավելացին քաղաքում դեռ առկա անօթեւան ընտանիքների տարբեր թվեր: Քաղաքապետարանը երեւի մնում է իր մոտավորապես նախկին կարծիքին: Շիրակի մարզպետը հունիսի 14-ին իր պաշտոնավարման մեկ տարին լրանալու առիթով լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ նշեց, թե իր հաշվարկներով՝ վերջնարդյունքում պետք է որ լինի մոտ 2500 այդպիսի ընտանիք: Հանրապետության նախագահն էլ մինչ այդ նշել էր (ներողություն լավ չհիշելու համար) 1500-ից թե 1000-ից մի քանի ընտանիք ավելի: Երբ նույնիսկ այսքանից հետո, արդեն Ազգային ժողովի դահլիճում հայտարարում են, թե «խնդիրը լուծված է», ուրեմն սա այլեւս որոշված քաղաքականություն է: Որը, սակայն, առնվազն տարակուսանքի տեղիք է տալիս:

Պարբերաբար կրկնվող սուտը, որի կարգին են նաեւ հանրապետական հեռուստաեթերում երբեմն հնչած կեղծ պնդումները Գյումրու արդեն զարգացման գոտի լինելու մասին, կարող է ճշմարտության պատրանք ստեղծել՝ ապակողմնորոշելով հանրությանը: Մինչդեռ վերջինս պետք է ի վերջո պատշաճ ու հստակ տեղեկացվի, թե այստեղ ինչն ինչոց է եւ ինչ թվաբանություն ու տրամաբանություն է գործում: Գուցե մնացած բոլոր անօթեւաններն արդեն բնակարանների գնման վկայագրերո՞վ են բնակարանի տեր դարձել: Կամ նույնիսկ այս դեպքում ԲԳՎ-ներով բնակարաններ գնելու հնարավորության ընձեռումը կնշանակե՞ր քաղաքում բնակարանաշինության խնդրի «ըստ էության» լուծում, այլ խոսքով՝ երկրաշարժից կորսված բնակֆոնդի վերականգնում:

Գյումրիում (նաեւ մարզի այլ վայրերում) թեկուզ նոսրացած, բայց դեռ մնում են տնակային թաղամասեր, հատվածներ: Այդ տնակներում ապրողներից մի քանիսը վերջերս «Շանթ» հեռուստատեսության եթերում բողոքում էին, թե այդպես էլ բնակարան չեն ստացել եւ ստանալու հույսն էլ կորցրել են: Ի դեպ՝ նրանցից մեկը-երկուսը նշեցին, թե իրենք արտոնությունների 30-րդ կետում են: Առայժմ մինչեւ ո՞ր կետում հաշվառվածներն են բնակարան ստացել. յոթե՞րդ, ութե՞րդ:

Գուցե այս բնակիչնե՞րն են ոչ ճիշտ:

ՎԱՀՐԱՄ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Նոր Երեւանը դուր է գալիս քաղաքաշինության նախարարին

Ընդամենը 100 օր առաջ քաղաքաշինության նախարար նշանակվեց Արամ Հարությունյանը եւ առաջին իսկ առիթի դեպքում լրագրողներին հավաստեց, որ աշխատելու է ապօրինությունների վերացման ու ոլորտի զարգացման ուղղությամբ: Աշխատանքն էլ լինելու է հրապարակային, դրա մասին տեղեկություններ ստանալը՝ չմիջնորդավորված: Ապացույց ասվածի՝ նախարարությունում ստեղծվեց հասարակության հետ կապերի բաժին եւ սկսեց գործել հեռախոսային «տաք գիծ»: Վերջինով ստացված 300 ահազանգերը հիմք են դարձել 500 ստուգումների, իսկ ընդհանրապես նախարարության իրականացրած ստուգումները վերջին 100 օրվա ընթացքում եղել են 1000-ը: Դրանց արդյունքում, նախարարի հավաստմամբ, տուգանվել են համայնքապետեր, քաղաքապետեր, որոշ դեպքերում էլ բացահայտված ապօրինությունների մասին տեղեկացվել է դատախազությանը, բայց ոչ մի ինքնակամ շինություն չի քանդվել: Նախարարը պարզաբանեց, որ այս փուլում քաղաքաշինության նախարարությունն ամեն ինչ անում է ապօրինի շինություններ թույլ չտալու համար, իսկ արդեն եղածների հարցի լուծումն ապագայի խնդիր է: Ապագայում Արամ Հարությունյանը տեսնում է ճարտարապետական եւ բնական ժառանգության վերականգնված ու պահպանված վիճակ եւ օրերս Աշտարակ, Գյումրի, Գորիս քաղաքներում գործարկվելու է այդ ուղղությամբ ծրագիր: Մարտ ամսից ընթացքում է Ճապոնիայի կառավարության դրամաշնորհով իրականացվող «ՀՀ տարածքում հակասողանքային առաջնահերթ միջոցառումների ծրագիրը», որի շրջանակներում հայ եւ ճապոնացի մասնագետներն ուսումնասիրել են 162 սողանքային տարածք: Ծրագիրը չափազանց կարեւոր է, քանի որ հանրապետության տարածքի 4 տոկոսը՝ 12 հազար հեկտար, ներկայումս սողանքային է: Կապիտալ շինարարությանը պետբյուջեից հատկացված 8 մլրդ դրամը հիմնականում օգտագործվել է դպրոցաշինության, հիմնանորոգման եւ բնակարանաշինության համար (170 բնակարան Գյումրիում եւ Սպիտակում):

Մարզային այցելությունների ընթացքում էլ նախարարը պարզել է, որ շինարարական աշխատանքներն ընթանում են ժամանակացույցի համաձայն, եւ տեղում բացահայտված խնդիրները քննարկվել, ստացել են լուծումներ: Ասենք, Արտաշատի Պասկանյան 62 հասցեում գտնվող շենքի ամրացման հարցը լուծում է ստացել լրացուցիչ ֆինանսավորման շնորհիվ: Նախարարության հիմնական խնդիրներից են հանրապետության բնակավայրերի հատակագծերի եւ գոտիավորման հարցերը: Այս տարվա բյուջեից հատկացված 100 մլն դրամով իրականացվել է մի շարք բնակավայրերի գլխավոր հատակագծերի կազմման առաջին փուլը: Մինչ երկրորդ փուլի մեկնարկը, սահմանների հստակեցման խնդիր կա: Նախարարությունն աշխատանքներ է իրականացրել նաեւ օրենսդրական դաշտում՝ մշակելով քաղաքաշինության եւ լիցենզիաների օրենքներում փոփոխությունների առաջարկներ: Մշակվել եւ ներկայացվել է 2005 թ. նախարարության բյուջետային հայտը, որի համաձայն եկող տարի քաղաքաշինության նախարարությանն անհրաժեշտ է 20 մլրդ դրամ: Նախատեսվել է հաջորդ տարի իրականացնել 150 դպրոցի հիմնանորոգում՝ ներառելով եւ ջեռուցման համակարգը, 360 բնակարան հանձնել աղետի գոտում, որից 220-ը՝ Գյումրիում, ուր 1500-1800 անօթեւան ընտանիք կա: Աղետի գոտում անօթեւանների հստակ հաշվառման համար 30 հազար դոլարի աջակցության պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել ՄԱԿ-ի հայաստանյան գրասենյակի ղեկավար Լիզ Գրանդեի եւ քաղաքաշինության նախարարի միջեւ: Նույն նպատակով ՀՀ կառավարությունն էլ հատկացնելու է 10 հազար դոլար:

Իսկ նոր Երեւանը լիովին դուր է գալիս եւ սիրելի է քաղաքաշինության նախարարին: Այն ավելի կգեղեցկանա, եթե իրականացվող եւ ծրագրված շինարարությունն ընթանա նախագծերի համաձայն եւ թույլ չտրվեն անօրինականություններ, կամայականություններ, հավաստացած է քաղաքաշինության նախարարը եւ միանգամայն վստահ է, որ իր ղեկավարած գերատեսչությունը վերահսկողության բոլոր լծակներն օգտագործելու է կամայականություններ թույլ չտալու համար: Արամ Հարությունյանը նաեւ կտրականապես դեմ է կանաչ գոտիներից շինարարության նպատակով հողահատկացումներ կատարելուն: (Մանգե՞լ է որ...): Երիտասարդական պալատի առնչությամբ էլ նախարարին առաջին հերթին հետաքրքրում է, թե ինչ եւ ինչպիսի՞ կառույց է լինելու նրա տեղում, եւ նոր կառույցը որքանով է համապատասխանելու շինարարական նորմերին:

ՆՈՒՆԵ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ

Պարգեւատրվեցին մեր պետականությունն ու անկախությունն ամրապնդողները

Երեկ հանրապետության նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը ՀՀ անկախության հռչակման 13-րդ տարեդարձի առթիվ պարգեւներ եւ կոչումներ հանձնեց տնտեսության, առողջապահության, պաշտպանության, մշակույթի բնագավառում հայրենիքի անկախության ամրապնդման գործին իրենց վաստակը ներդրած մեր հայրենակիցներին: Շնորհավորելով պետական պարգեւի արժանացածներին՝ Ռոբերտ Քոչարյանը նշեց, որ ամուր պետություն եւ պետականություն ունենալու գործին իրենց աջակցությունն են բերում ե՛ւ բանակը, ե՛ւ գիտությունը, ե՛ւ արվեստը: «Բոլորն իրենց աշխատանքով ամրություն են հաղորդում պետականությանը, սակայն պարգեւատրվում են նրանք, ում աշխատանքն ավելի արդյունավետ է: Դրանք այն մարդիկ են, ովքեր ավելի մեծ նվիրումով եւ նպատակասլաց են աշխատում», ասաց երկրի ղեկավարը:

Նախագահի հրամանագրով Հայաստանի տնտեսության զարգացման գործում ներդրած նշանակալի ավանդի, պետական եւ հասարակական ակտիվ գործունեության համար **Եղիշե Ասատրյանը** պարգեւատրվել է «Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոց» շքանշանով: «Սա իմ 33-րդ շքանշանն է, առաջինը ստացել եմ 25 տարեկանում, ասաց նա: Սակայն այսօր ստացած պարգեւն ամենաթանկն է»:

«Վարդան Մամիկոնյան» շքանշանով պարգեւատրվել է ՊՆ հրամանատար **Գարեգին Գաբրիելյանը**:

Ժողովրդական արտիստի կոչում է շնորհվել Երեւանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր **Արաքսյա Դավթյանին**: Վաստակավոր արտիստի կոչում է շնորհվել երգահան **Արայիկ Գեւորգյանին**, ջութակահար Նիկոլայ Մադոյեւին, Գ. Սունդուկյանի անվան ազգային ակադեմիական թատրոնի դերասաններ Գրետա Մեջլումյանին եւ **Հարություն Մովսիսյանին**:

«Թատրոնն ինձ համար ընչավոր գոյ է, ասաց վաստակավոր արտիստի կոչմանն արժանացած Գրետա Մեջլումյանը: Ես ավելի մեծ պատասխանատվություն եմ կրում ուսերիս՝ ստեղծագործական իմ հետագա քայլերի համար»:

Հարություն Մովսիսյանը գտնում է, որ պետական պարգեւը դերասանի համար իր ապրած տարիների գնահատականն է, բայց իր խորքում ունի նաեւ պետական հոգածություն, ինչն ավելի է պարտավորեցնում դերասանին:

Արվեստի վաստակավոր գործչի կոչում է շնորհվել մանրաքանդակագործ **Էդուարդ Տեր-Ղազարյանին**, որը կոչումը ստանալուց հետո ասաց, որ այսուհետեւ ավելի լավ կաշխատի եւ նոր հրաշքներ կգործի:

Թ. Մ.

«Հայ ֆեստ» թատերական միջազգային փառատոնն առանց Հովեյանի

Նուրիցա Մաթոսյան «Սեւ հրեշտակ. Արշիլ Գորկու կյանքը» (Մեծ Բրիտանիա), «Պոլիտիքոնալ դանցա» (իսպանական ժամանակակից պարերի խումբ), «Եվա Ինգեմարսոն» պարային ընկերություն (Շվեդիա, փիզուալ թատրոն), «Կոկյուես» (Ֆրանսիա, «Մայրիկի հուղարկավորությունը», բացօթյա ներկայացում), «Մարկոս Զոհներ» թատերական ընկերություն (Շվեյցարիա), «Անտագոն թատրոն» (Գերմանիա, «Թայմ աութ», բացօթյա ներկայացում), «Դուշկո Ռադովիչ» փոքր թատրոն (Սերբիա եւ Մոնտենեգրո), «Արքունական թատրոն» (Վրաստան), Ջաֆֆայի արաբ-եբրայական թատրոն (Իսրայել), «Սան-Սան» թատրոն (Ուկրաինա) այս եւ շատ այլ թատերական խմբերի ներկայացումները մեր թատերասերներին կներկայացվեն «Հայ ֆեստ» միջազգային թատերական երկրորդ փառատոնի օրերին՝ հոկտեմբերի 2-9-ը:

Փառատոնի կազմակերպիչն ու գլխավոր հովանավորը ոչ թե մշակույթի նախարարությունն է, այլ Կովկասյան հիմնադրամը, «Ալֆա էլ» պրոդյուսերական կենտրոնը, հայ դերասանների միությունը, որոնց աջակցել է վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանը՝ փառատոնին հատկացնելով մոտ 9 մլն դրամ: Մշակույթի նախարարից պակաս անտարբերություն չեն ցուցաբերել հայ գործարարները, նրանցից գրեթե ոչ ոք փառատոնը հովանավորելու ցանկություն չի հայտնել:

«Մշակույթի նախարարությունը սկզբում խոստացավ 4 մլն դրամ, հետո՝ 2 մլն, հետո՝ 1 մլն, իսկ վերջում ոչ մի դրամ չհատկացրեց: Մինչդեռ այսպիսի փառատոների կարիք հայերս շատ ունենք, կղզիացած ու ինքներս մեզանով հիացած ապրելուց խուսափելու համար: Մենք պարտավոր ենք շփվել օտար մշակույթների հետ, որպեսզի ավելի սթափ գնահատենք մեզ», ասաց փառատոնի տնօրեն **Լեւոն Աբրահամյանը**: Նրա ասելով, ծախսվել է մոտ 15 մլն դրամ: Հովանավորների թվում են նաեւ ՀՀ պաշտպանության նախարարությունը, Բրիտանական խորհուրդը, «Ավստրիական ավիաուղիները», «Երեւան» հյուրանոցը, որոշ չափով Երեւանի քաղաքապետարանը եւ ուրիշներ:

Փառատոնին կմասնակցեն մոտ 20 թատերախմբեր 18 երկրներից, ընդհանուր թվով 150 հոգի, որոնց մեջ են անվանի արվեստագետներ, միջազգային փառատոների նախագահներ: Երեւանից կմասնակցեն 9 թատերախմբեր, մարզերից՝ միայն Ղափանի եւ Արտաշատի թատրոնները: Մասնակիցների խաղացանկում տեղ են գտել թատերական ժանրի բազմազան տեսակները՝ մնջախաղ, դրամա, տիկնիկային եւ խամաճիկների թատրոն, ժամանակակից պարային թատրոն, ստվերների թատրոն, հոգեբանական մոնոդրամա եւ այլն: Տոմսերի արժեքը 1000- 3000 դրամ է:

Փառատոնի վերջին 3 օրերին կանցկացվի տարածաշրջանի արտ մենեջերների հավաք, որին հրավիրվել է նաեւ Ադրբեջանը, սակայն ինչպես ենթադրելի է, հրաժարվել է մասնակցելուց:

Փառատոնի մասնակիցները հրաշալի առիթ կունենան հանդիպելու բրազիլացի հանրահայտ գրող Պաուլո Կոելյոյի հետ, որին Հայաստան է հրավիրել «Համազգային» կրթամշակութային միությունը:

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Մեր ժողովրդի բարեկամը՝ Բորիս Շչերբինան

Ռուսաստանի ԶԼՄ-ներում մեր երկրի վերաբերյալ հրապարակվող նյութերում հաճախ է դառնություն հայտնվում այն կապակցությամբ, որ Հայաստանում իրենց երկրի պատմության խորհրդային շրջանը ներկայացնում են գերազանցապես բացասական երանգներով, մռայլ գույներով: Որպես հանրապետության կառավարության նախկին փոխվարչապետ եւ պետպլանի նախագահ կարող եմ ասել, որ կառուցվել էր բարեկեցիկ մի պետություն կայուն տնտեսությամբ, բարձր կենսամակարդակով, հավաք ժողովրդով: Եվ սա մատնել մոռացության:

Մի պետության շրջանակում մենք, այսպես ասած, համագործակցում էինք Մոսկվայի հետ եւ կարող եմ հավաստել, որ հանրապետության ղեկավարությունը արժանապատիվ հարաբերություններ ուներ միութենական ղեկավարության հետ: Քաղաքական ու տնտեսական բարձրագույն շրջանակներում կային մարդիկ, որոնք խիստ բարեհաճ էին մեր երկրի ու ժողովրդի նկատմամբ եւ մեծ ծառայություններ էին մատուցում առաջացող, ամենազանազան խնդիրների լուծման գործում: Նրանցից մեկն էր ԽՍՀՄ Մինիստրների խորհրդի նախագահի տեղակալ Բորիս Եվդոկիմովիչ Շչերբինան, որի ծննդյան 85-ամյակը լրանում է այս օրերին: Մենք ի սրտե սիրում, հարգում ու պաշտում ենք Նիկոլայ Ռիժկովին: Բայց իրավունք չունենք մոռանալու նրա կողքը կանգնած այն մյուս անձանց, որոնք ի պաշտոնե եւ որպես մարդ մեր ժողովրդի հետ էին նրա կյանքի այն ահավոր տարիներին:

Բորիս Շչերբինան ծնվել է Ուկրաինայում, բանվորի ընտանիքում: Ստանալով ինժեներական կրթություն, նա կուսակցական ու պետական ղեկավար պաշտոններ է գրավել Ուկրաինայում եւ Ռուսաստանում: 1973-1984 թթ. եղել է ԽՍՀՄ նավթի ու գազի արդյունաբերության ձեռնարկությունների շինարարության նախարար, 1986-1989 թթ.՝ Մինիստրների խորհրդի նախագահի տեղակալ: Բարձրակարգ պրոֆեսիոնալ էր ու մասշտաբային կազմակերպիչ էներգետիկայի, արդյունաբերության եւ տրանսպորտի բնագավառում: Նրա անմիջական ղեկավարությամբ խորհրդային երկրում, այդ թվում նաեւ Հայաստանում, կառուցվել են բազմաթիվ արդյունաբերական ձեռնարկություններ, նավթի ու գազի մայրուղիներ, սոցիալ-մշակութային նշանակության համալիրներ եւ այլն: Անշուշտ, նրա գործունեության զարդը Ուրենգոյ-Պոմարի-Ուժգորոդ գազամուղի կառուցումն էր, որի համար նա արժանացավ Սոցիալիստական աշխատանքի հերոսի կոչման: Հազարավոր կիլոմետրերով ձգվելով դժվարամատչելի տեղանքներով, մայրուղին իր մի ճյուղով հասավ նաեւ հայոց երկիր եւ Հրազդանի ՏԷԿ-ն ապահովեց կենարար հումքով:

Շչերբինան ջերմ կապերի մեջ էր մեր հանրապետության, մեր ժողովրդի հետ: Եվ դա ակունք էր առնում նախ եւ առաջ հայ շինարարների հետ նրա բազմամյա ակտիվ համագործակցությունից: Գնահատելով վերջիններիս միտքն ու ձեռքը, Շչերբինան նրանց լայնորեն ներգրավում էր երկրի խոշորագույն կառույցների շինարարության մեջ՝ լիներ դա նավթամուղ թե գազատար, գործարան թե բնակելի շենք: Ընդ որում, ոչ միայն խորհրդային Միությունում, այլեւ արտասահմանում: Այդ շինկազմակերպությունները միշտ նրա ուշադրության կենտրոնում էին եւ նրա շնորհիվ անընդհատ մեծանում ու զարգանում էին: Անվանի շատ հայ շինարարներ՝ խոշորագույն միավորումների ղեկավարներ Սենիկ Գեւորգյանը, Սպարտակ Ղազարյանը, Մաղեն Գեւորգյանը, Հայկ Համբարյանը, Գագիկ Մարտիրոսյանը երկար տարիներ աշխատելով Շչերբինայի հովանու ներքո, էապես նրան են պարտական իրենց պրոֆեսիոնալ ու պաշտոնական հաջողությունների համար:

Անուրանալի է Շչերբինայի ավանդը Հայաստանի ատոմակայանի անվտանգության բարձրացման աշխատանքների կազմակերպման մեջ: Տակավին Չեռնոբիլի ողբերգական իրադարձություններից առաջ ԽՍՀՄ պետատոմհսկողությունը մեր ղեկավարության պահանջով հետազոտեց կայանի աշխատանքը եւ հայտնաբերեց ոչ քիչ շեղումներ անվտանգության հաստատված կանոններից: Մտահոգությունը մեծ էր, եւ մենք առաջարկություններով դիմեցինք ԽՍՀՄ կառավարությանը: Այդ կապակցությամբ, Չեռնոբիլի վթարից բառացիորեն երկու օր առաջ, խորհրդակցություն տեղի ունեցավ Կրեմլում, որն անցկացրեց Բորիս Շչերբինան: Միջոցառմանը մասնակցում էին նախարարներ, կոնստրուկտորներ, գիտնականներ, բարձրաստիճան այլ պաշտոնյաներ: Ուժեղ ընդդիմություն կար, որովհետեւ խնդիրը կապված էր մեծ ռեսուրսների ներգրավման հետ: Եվ այստեղ վճռականը եղավ Շչերբինայի սկզբունքային դիրքորոշումը: Իր ամփոփիչ խոսքում նա անառարկելիորեն հայտարարեց՝ պետք է անհրաժեշտ ամեն ինչ անել, անվտանգությունն ամենագլխավորն է: Հանրապետությունը միշտ է դնում այդ հարցը:

Ընդունված որոշման շնորհիվ իրականացվեցին մի շարք լուրջ, այդ թվում նաեւ հսկայական ծախսեր պահանջող աշխատանքներ, եւ 1986-1987 թթ. ձմռանը Հայաստանի ԱԷԿ-ը սկսեց գործել անվտանգության էապես նորացված համակարգով:

Իրոք մեծ էր այդ գործում Շչերբինայի ծառայությունը, հաստատում է Ատոմային էլեկտրակայանների շահագործման համառուսաստանյան (նախկին միութենական) ինստիտուտի գլխավոր տնօրեն, ՌԴ ԳԱ թղթակից անդամ, պրոֆեսոր Արմեն Աբաղյանը: Դրա լավագույն ապացույցն էր այն հանգամանքը, որ Մեծամորի կայանը դիմացավ երկրաշարժին եւ շարունակեց անխափան աշխատել: Ի դեպ, մենք միասին եկանք Չեռնոբիլ վթարի հենց առաջին օրերին: Անհրաժեշտ էր հանպատրաստից ընդունել բարդ որոշումներ, եւ Բորիս Եվդոկիմովիչը համարձակորեն ստանձնում էր պատասխանատվությունը: Նա այնտեղ ուժեղ ռադիացիայի ենթարկվեց, որն էլ հետագայում ճակատագրական դարձավ:

1988 թ. դեկտեմբերին Շչերբինան եկավ Երեւան՝ ազգամիջյան լարված հարաբերությունների, Ադրբեջանի կողմից Հայաստանի տնտեսական շրջափակման հարցերի կարգավորման կապակցությամբ: Եվ հենց այդ օրերին տեղի ունեցավ ամեհի սարսափելի աղետը: Փոխվարչապետը չվերադարձավ Մոսկվա, մնաց Հայաստանում եւ անմիջապես ձեռնամուխ եղավ երկրաշարժի ծանր հետեւանքների վերացմանը: Նրա հատուկ հոգածության առարկան դարձավ Լենինականը, որտեղ էլ կիրառվեց շինարարի, կազմակերպչի, պետական գործչի հսկայական փորձը քաղաքի կենսագործունեության բազում օբյեկտները վերականգնելիս: Ընդսմին, նա արդեն խիստ վատառողջ էր. Չեռնոբիլը դաժանորեն քայքայում էր նրա օրգանիզմը:

Շչերբինայի անունով Ռուսաստանում կոչվել են փողոցներ, հրապարակներ, ինստիտուտներ, նավ եւ այլն: Իսկ Հայաստանում նրա հիշատակը հավերժացնելու առաջին քայլն անում է «Զակնեֆտեգազստրոյ-Պրոմեթեյ» ռուսաստանյան ընկերության կոլեկտիվը: Գյումրիում Բորիս Շչերբինայի անունով կկոչվի քաղաքի բարեկարգված փողոցներից մեկը եւ կբացվի նրա կիսանդրին: Հովանավորն է հիշյալ ընկերության կոլեկտիվը: Իսկ ինչո՞ւ հենց նա: 1958 թ. Հայկական ԽՍՀ Ախտա ավանում ստեղծվեց փոքր մի շինկազմակերպություն: Իսկ այսօր դրա ժառանգորդը, ո՞վ կմտածեր, «Զակնեֆտեգազստրոյ-Պրոմեթեյ» ընկերությունն է, որը խոշորագույններից մեկն է Ռուսաստանի Դաշնությունում մայրուղային նավթագազատարների ու ինժեներային կոմունիկացիաների շինարարության ասպարեզում: Կոլեկտիվի կարծիքով, իրենց հաջողությունների համար մեծապես պարտական են Բորիս Եվդոկիմովիչ Շչերբինային, որն առավելագույնս օգնել ու աջակցել է դրա կազմավորմանը, զարգացմանն ու բարգավաճմանը: Ու գլխավորը՝ նրանք միասին են գործել նաեւ աղետի գոտում: Եվ կանգնեցնելով հուշարձանը, հույս է հայտնել, որ հատկապես գյումրեցիները չեն մոռանա այն ազնիվ մարդու հիշատակը, որն ամեն ինչ արել է քաղաքի վերակենդանացման համար:

ՄԻՐՏԻՉ ՄԻՐՏՉՅԱՆ,
Մոսկվա

Արմավիրը 165 տարեկան է

Այս տարի լրացավ ռուսաստանյան Արմավիր քաղաքի 165-ամյակը: Հայկական Արմավիրին եղբայրացած քաղաքի հոբելյանը նշվեց սեպտեմբերի 17–19-ը: 165 տարի առաջ չերքեզահայերի հիմնած փոքրիկ բնակավայրն այսօր դարձել է Կրասնոդարի երկրամասի տնտեսական ու մշակութային խոշոր կենտրոններից մեկը: 2003 թ. սեպտեմբերի 21-ին անվանակից երկու քաղաքները մշակեցին եղբայրացման համաձայնագիր:

Ռուսաստանյան Արմավիրի պատմությունն սկսվել է 19-րդ դարի առաջին կեսին՝ Կովկասի պատերազմի ժամանակաշրջանում: 1836 թ. չերքեզահայերը դիմեցին Կուբանի ճակատային գծի պետ, գեներալ-մայոր, բարոն Գ. Ֆ. ֆոն Զասին, խնդրելով իրենց ընդունել Ռուսաստանի հովանավորության տակ եւ թույլատրել բնակություն հաստատելու Ռուսաստանին ենթակա տարածքում: 1837 թ. գեներալի ղեկավարությամբ Կուբանի ձախ ափին ստեղծվեց լեռնցի հայերի փոքրիկ գյուղ: 1839 թ. չերքեզահայերի բնակավայրը մոտեցվեց Ուրուպի գետաբերանին: Պաշտոնապես հենց այդ թվականն է համարվում Արմավիրի (սկզբում կոչվում էր Արմյանսկի աուլ) ծննդյան տարեթիվը:

Առաջին տարիներին գյուղն ուներ 120 ընտանիք, 1840 թ.՝ արդեն 400: Հայերից բացի այնտեղ ապրում էին հարյուրավոր լեռնցի ճորտեր: 1842 թ. բնակիչներն ստացան Ռուսաստանի քաղաքացիություն:

Չերքեզահայերը նոր բնակավայրում շարունակում էին ապրել նահապետական կենցաղով, զբաղվում փոխանակային առեւտրով եւ արհեստներով: 1840–1842 թթ. կառուցված հայկական փայտաշեն եկեղեցու հրդեհից հետո որոշվեց նույն տեղում կառուցել քարե տաճար, որը ծխականների առջեւ դռները բացեց 1861 թ.: 1846 թ. եկեղեցու առաջին սպասավոր նշանակվեց ստավրոպոլցի հոգեւորական Պետրոս Պատկանյանը, որի առաջարկությամբ էլ բնակավայրն Արմավիր անունն ստացավ ի պատիվ հին հայկական թագավորության մայրաքաղաքի: Հոկտեմբերյան հեղափոխությունից առաջ Արմավիրում կային հայկական 4 եկեղեցի եւ 1 աղոթատուն:

1889 թ. Արմավիրում բացվեց 1881 թ. Թիֆլիսում հիմնված «Կովկասի հայկական բարեգործական ընկերության» մասնաճյուղը, որն զբաղվում էր ազգային կրթական ու հոգեւոր հաստատությունների ցանցի զարգացմամբ, թատերականացված երեկոների կազմակերպմամբ:

Տարեցտարի քաղաքում ավելանում էր այլազգիների թիվը: 1912 թ. մարդահամարի տվյալներով Արմավիրի 44500 բնակիչների մեջ կար ընդամենը 5200 չերքեզահայ: Ազգային համայնքներից յուրաքանչյուրն ուներ իր դեմքը. կային հայեր, ռուսներ, գերմանացիներ, լեհեր, հրեաներ, հույներ, ասորիներ, պարսիկներ, վրացիներ, թաթարներ եւ այլք: 20-րդ դարի սկզբին Արմավիրը երբեմն անվանում էին «Նոր Բաբելոն»:

Չնայած ազգային կազմի փոփոխմանը, քաղաքի անունը պահպանվեց: Արմավիրցի հայ վաստակավորների ընտանիքից է սերում Ֆրանսիայում առավել շատ ընթերցվող վիպասան Անրի Թրուայան (իսկական անունը՝ Լեւ Տարասով): Ռուսաստանում եւ արտերկրում հայտնի էր արմավիրցի ձեռնարկատեր Իվան Ավեդովի անունը: Նրա հիմնած ձիթագործարանն այսօր շարունակում է գործել որպես Կրասնոդարի ձեթ-օճառի կոմբինատ, որի «Ավեդով» մակնիշի կարագին «Պրոդէքսպո-2003 թ.» ցուցահանդեսում շնորհվեց «2003 թ. լավագույն մթերք» մեծ մրցանակ:

Բարեգործ արմավիրցի ընտանիքներից հայտնի են Բագրատովները, Խաչատուրովները, Դավիդովները, Չեմշամիրովները եւ այլն:

Այսօր հնամյա ավանդույթները շարունակվում են: Արմավիրը Ռուսաստանի տարբեր համայնքների սերտ համագործակցության եւ բարիդրացիության օրինակ է: Երկու Արմավիրների եղբայրությունը եւս մեկ քայլ է ռուս-հայկական բարեկամական հարաբերությունների ամրապնդման ճանապարհին:

ՎԻԿՏՈՐ ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ,
Կրասնոդար

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

Հայերի մեջ կան նաեւ Բուշի կողմնակիցներ

Հակառակ Բուշի վարչակարգի դեմ եղած բազմաթիվ քննադատությունների, վերջերս Հանրապետական կուսակցության ազգային համագումարին մասնակցած հայկական պատվիրակության ներկայացուցիչները գտնում են, որ, համենայն դեպս, գործող նախագահին պաշտպանելու հիմքեր ունեն:

«Բուշը պաշտպանում է ընտանեկան արժեքները: Դեմ է միասեռականների ամուսնություններին: Գալով ցեղասպանությանը, նա նույն դիրքորոշումն է որդեգրել, ինչ նրանից առաջ բոլոր նախագահները», նշել է Մասաչուսեթսից պատվիրակ Ռոբերտ Սիմոնյանը: Այս մասին հաղորդում է «Արմինյն միրոր սփեքթեյթր» շաբաթաթերթը:

Սիմոնյանին համակարծիք է նաեւ մեկ ուրիշ պատվիրակ՝ Ռոուդ Այլենդից Սքոթ Ավետիսյանը, որն ընդգծել է հանրապետականների հանդեպ ձեւավորված ավանդական հավատարմությունը: Ավետիսյանը Ուորվիկի քաղաքագլուխ է ընտրվել 2000 թվին, իսկ նման համագումարների մասնակցել է 1984-ից սկսած: Նա մասնակցում է մարդու իրավունքների եւ միջավայրի պահպանության խնդիրներով զբաղվող խմբակցություններում: Իսկ Սիմոնյանը վեց տարբեր նահանգներում ակտիվ գործունեություն է ծավալել Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչել տալու առնչությամբ, բայց, նրա համոզմամբ, մենք «կարիք ունենք ավելի շատ հայերի երկու կուսակցություններից էլ, որ զբաղվեն այդ հարցով»: Համագումարը, նրա կարծիքով, առիթ էր նոր շփումներ հաստատելու:

Հ. Օ.

Արձագանք ՄԱԿ-ից

Հարգելի խմբագրություն

Ձեր օրաթերթի սեպտեմբերի 23-ի համարում տպագրված «Միջազգային կառույցների հետ լրագրողների գործն այնքան էլ դյուրին չէ» հոդվածում տեղ են գտել հետեւյալ չստուգված եւ իրականությանը չհամապատասխանող տեղեկությունները. «ՄԱԿ-ի համար նոր ջիպ գնելու նպատակով գրասենյակն արտասահմանից հրավիրել է խորհրդատու, նրան վճարելով մոտ 80 հազար դոլար, այսինքն այնքան գումար, որով կարելի էր եւս մեկ ջիպ գնել»:

Տեղեկացնում ենք, որ ՄԱԿ-ը մեքենաներ գնելիս չի վարձում օտարերկրյա փորձագետներ, իսկ ՄԱԿ-ի հայաստանյան գրասենյակի գնած ամենաթանկարժեք մեքենայի գինը 34,000 ԱՄՆ դոլար է: Այդ մեքենայի գնման գործընթացը հսկել է հինգ հոգուց (ներառյալ երկու օտարերկրացի) բաղկացած հանձնաժողովը:

Մեկ այլ չստուգված տեղեկություն. «...Ծաղկաձորում կայացած սեմինարի ժամանակ խոսելիս Էդիկ Բաղդասարյանը շեշտեց, որ դրանց ֆինանսական մասն ամբողջությամբ փակ է, հետեւաբար լրագրողին անհասանելի»:

Այս մեղադրանքը մասնավորապես հնչել է մեր կազմակերպության հասցեին, ուստի տեղեկացնում եմ բոլոր հետաքրքրված անձանց, որ ՄԱԿ-ի Զարգացման ծրագրի իրականացրած եւ իրականացվող բոլոր ծրագրերի նկարագրությունները եւ բյուջեները տեղադրված են մեր ինտերնետային կայքում (www.undp.am):

ԱՐՄԻՆԵ ՀԱԽՆԱԶԱՐՅԱՆ,
ՄԱԿ-ի Զարգացման ծրագրի տեղեկատվության գծով պատասխանատու

Խմբագրության կողմից. **Հոդվածում նշվածը ոչ թե «Ազգի» թղթակցի, այլ «Հետաքննող լրագրողների ընկերակցության» նախագահ Էդիկ Բաղդասարյանի զեկույցի շարադրանքն է, հետեւաբար՝ նրա ունեցած տեղեկությունը, որը ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչը պետք է հերքեր հենց սեմինարի ժամանակ:**

Ի դեպ, «դրանց ֆինանսական մասն ամբողջությամբ փակ է» ասելով զեկուցողը նկատի չուներ միայն ՄԱԿ-ին, այլեւ՝ իր հետաքննած մի քանի կազմակերպության:

1-ին էջից

Սաակաշվիլին նպաստում է Աբխազիայի եւ Հարավային Օսիայի անկախացմանը

Հարավսլավիայի եւ Իրաքի դեպքերի ժամանակ ԱՄՆ-ը ցույց տվեց, որ սկզբունքներն առհասարակ կարող են չպահպանվել, եւ որոշումները կարող են ընդունվել ու իրականացվել ուժեղի իրավունքով, միջազգային ընկերակցությանը, ՄԱԿ-ին, Անվտանգության խորհրդին հակառակ: Ուստի այս կամ այն սկզբունքի վկայակոչումը փաստականորեն խիստ պայմանական է, իրավիճակային: Ըստ երեւույթին, դրանից պետք է ելնի ռուսաստանյան դիվանագիտությունն այն հարցերում, որոնց բախվում է վրաց-օսական հակամարտության սրման, վրաց-աբխազական հարաբերությունների բարդացման եւ Աբխազիայում նախատեսվող նախագահական ընտրությունների կապակցությամբ:

Վրաստանը որպես Հարավսլավիա

Երբ տրոհվում էր Խորհրդային Միությունը, Արեւմուտքում որեւէ մեկի մտքով չէր անցնում այդ երկրի տարածքային ամբողջականությունը պահպանելու եւ ԽՍՀՄ-ից դուրս եկող բոլոր հանրապետությունների կողմից հստակ օրենքով սահմանված դուրս գալու սահմանադրական կարգը պահպանելու անհրաժեշտության մասին: Ոչ ոք հարց չէր առաջադրում ինքնիշխան պետություն, ՄԱԿ-ի անդամ նախկին Հարավսլավիայի տարածքային ամբողջականությունը պահպանելու մասին: Գերմանիան ճանաչեց Սլովենիան ու Խորվաթիան եւ դրանով իսկ նպաստեց Հարավսլավիայի շուտափույթ տրոհմանը, Բելգրադի իշխանությունների տարածքային ամբողջականության պահպանման գործողությունները զրկեց օրինականությունից:

Բնականաբար հարց է ծագում. ինչո՞ւ այնպես պատահեց, որ համանման պարագաներում, երբ Խորհրդային Միության տրոհման դեպքում առանձին տարածքներ փորձեցին օրինական հիմունքով դուրս գալ նախկին միութենական հանրապետությունների կազմից, ուր բռնի ուժով մտցվել էին Ստալինի քմահաճույքով, նրանք կտրուկ հակազդեցության բախվեցին եւ մինչ օրս մնում են «ինքնահռչակ» էթնոպետական կազմավորումների վիճակում, իսկ նախկին մետրոպոլիաները հավակնում են ունենալ այդ տարածքները խաղաղ կամ ռազմական միջոցներով սեփական իշխանության տակ վերադարձնելու «օրինական» իրավունք:

Ինձ թվում է, բացատրությունը կարելի է գտնել այն իրավիճակում, երբ տեղի էր ունենում Խորհրդային Միության փլուզումը:

Ռուսաստանի իշխանությունները ձգտում էին հնարավորին չափ արագ ազատվել Գորբաչովից եւ, ինչպես իրենք էին անվանում, «կայսերական» Մոսկվայի իշխանությունից: Ուստի նրանք դիմեցին աննախադեպ քայլի՝ մերձբալթյան հանրապետությունների անկախությունը ճանաչեցին խռովությունից անմիջապես հետո՝ ընդհանրապես չքարեհաճելով ուշադրության արժանացնել ԽՍՀՄ-ի տրոհումից հետո ծագած կենսականորեն կարեւոր հարցերը՝ ռուսալեզու բնակչության, քաղաքացիության խնդիրները, հաղորդակցությունների եւ այդ տարածքներում մնացող ռազմական օբյեկտների հարցը, զինված ուժերի եւ սպառազինությունների դուրսբերումը:

Ազատվելով Գորբաչովի մոսկովյան «կայսերական» կենտրոնից, Ելցինը շահագրգռված չէր իր իշխանության համար նոր խնդիրների ստեղծմամբ: Եվ դա նույնպես ուներ մի քանի բացատրություն: Նախ եւ առաջ, ելցինյան Ռուսաստանը չափազանց թույլ էր:

Եթե Ռուսաստանը գնար, ասենք, Գերմանիայի ուղիով եւ ճանաչեր Վրաստանից, Ադրբեջանից, Մոլդովայից կամ Ուկրաինայից անջատված Մերձդնեստրի, Ղրիմի Հանրապետության, Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության, Աբխազիայի կամ Հարավային Օսիայի անկախությունը, ապա կկարողանար խթանել համանման գործընթացներ նաեւ Մերձբալթիկայում, Հյուսիսային Ղազախստանում եւ Ուկրաինայի արեւելքում: Դա կարող էր կանգնեցնել ԽՍՀՄ-ի տրոհումը:

Սակայն դա հակասում էր Բ. Ելցինի անձնական շահերին եւ կխաթարեր նրա այն հույսը, թե Գորբաչովից ազատվելով կարելի է խաղաղ ու հանգիստ իշխել Ռուսաստանի Դաշնությունում եւ տնօրինել այնտեղ սեփականաշնորհման համար նախատեսված ռեսուրսները:

Այսպիսով, խորհրդային Միությունից Ռուսաստանի դուրս գալու ձեւը նրան թույլ չտվեց դիմել ինքնահռչակ նոր հանրապետությունների ճանաչմանը:

Առաջնորդների քմահաճույքը

Սակայն դա չի նշանակում, թե այդ տարածքների նկատմամբ Վրաստանը, Ադրբեջանը, Մոլդովան կամ Ուկրաինան ինչ-որ օրինական իրավունքներ ունեին: Չէ՞ որ այդ հանրապետություններն իրենք կազմավորվել էին խորհրդային առաջնորդների քմահաճույքով եւ չէին համապատասխանում ժողովրդավարական չափանիշներին ու արարողակարգերին: Թեեւ ԽՍՀՄ բոլոր սահմանադրությունները ելնում էին նրանից, որ այդ բոլոր տարածքային կազմավորումներն այս կամ այն ազգային հանրապետության կազմում ընդգրկվել են ինքնորոշման հիման վրա, իրականում ոչ ոք չէր հարցնում բնակչության կարծիքը:

Բայց, ինչպես սովորաբար լինում է միջազգային հարաբերություններում, ժամանակն անցնում է, ամեն ինչ փոխվում է: Փոխվեց նաեւ բուն Ռուսաստանի վարչակազմի բնույթը: Փոխվեց նաեւ Խորհրդային Միության տրոհումից հետո ի հայտ եկած էթնոպետական կազմավորումների բնույթը: Երբ Ղազախստանին կամ Ուկրաինային հաջողվեց տեսանելի հեռանկարում վերացնել էթնիկական անջատականության խնդիրները եւ այս կամ այն տարածքն իրենց կազմից դուրս բերելու փորձերը, ապա Վրաստանը դարձավ բառիս բուն իմաստով չկայացած պետության մարմնավորման օրինակ:

Ոչ տնտեսական, ոչ էլ ռազմաքաղաքական առումներով նա չդարձավ ամրապնդված իշխանությամբ, արդյունավետորեն գործող քաղաքական ու տնտեսական կառույցներով պետություն: Նա գոյություն ունի հիմնականում Արեւմուտքի եւ միջազգային ֆինանսական եւ այլ կառույցների հաշվին:

Աբխազիան եւ Հարավային Օսիան իրենց Վրաստանից դուրս համարեցին դեռ նախքան ԽՍՀՄ-ի փլուզումը: Այս կամ այն չափով Թբիլիսին կորցրեց նաեւ այլ օտարազգի տարածքների վերահսկողությունը կամ, ավելի ճիշտ, դրանք վերահսկում էր խորհրդանշական կերպով: Վրաստանում քանիցս տեղի ունեցան զինված խռովություններ, հեղափոխություններ, հակահեղափոխություններ: Ամբողջ ներքաղաքական կյանքն ուղեկցվում էր սահմանված ժողովրդավարական նորմերի, կանոնների եւ արարողակարգերի անվերջանալի խախտումներով:

Նման պայմաններում Աբխազիան եւ Հարավային Օսիան մնում էին կայունության, հարաբերական բարեկեցության, օրինական գոյության, ամրապնդված իշխանության կղզյակներ: Այդ տարածքներն ավելի մեծ չափով հնարավոր կլիներ անվանել կայացած պետություններ, քան Վրաստանը, որի ծայրաքաղաքում պաշտոնապես գոյություն ուներ ԽՍՀՄ վարչական սահմաններում ամբողջ երկրի տարածքին հավակնող իշխանություն:

Քանի որ այդ տարածքները Վրաստանի կազմում չէին ընդգրկվել դրանց բնակչության կամքի արտահայտման կամ իրավունքի հիման վրա, ապա, բնականաբար, ԽՍՀՄ վարչական սահմաններում Վրաստանի տարածքային ամբողջականությունը երբեք օրինականություն չէր ունեցել աբխազների եւ օսերի համար: Միջազգային իրավունքի տեսակետից Վրաստանն օրինական տերը չէր այդ տարածքների, քանզի դրանք տարբեր ձեւերով ու տարբեր ժամանակներում էին մտել Ռուսական կայսրության, իսկ ապա նաեւ Խորհրդային Միության կազմի մեջ: Երբ տրոհվում էր Խորհրդային Միությունը, Թբիլիսին այլեւս չէր վերահսկում այդ տարածքները:

Չվկայակոչել տարածքային ամբողջականության սկզբունքը

Ուստի ես միջազգային ու իրավական որեւէ խոչընդոտ չեմ տեսնում միջազգային պրակտիկային համապատասխան այդ ինքնահռչակ հանրապետությունների անկախությունը ճանաչելու համար, ինչպես դա արեցին Արեւմուտքի երկրները նախկին ԽՍՀՄ հանրապետությունների եւ Հարավսլավիայի դեպքում: Այդ պատճառով տվյալ դեպքում չի կարելի վկայակոչել տարածքային ամբողջականության սկզբունքը: Խորհրդային Միության փլուզումից հետո տարածքային ամբողջականություն հասկացությունը կորցրեց իր իմաստն ու նշանակությունը: Տարածքային ամբողջականությունը ծագել է այնտեղ եւ այն ժամանակ, որտեղ եւ երբ տեղական իշխանությունները կարողացել են ամրապնդել իրենց պետականությունը, ստեղծել արդյունավետ քաղաքական կառույցներ եւ վերահսկողություն ապահովել նախկին վարչական սահմանների շրջանակներում:

Մինչդեռ այժմ, երբ Ռուսաստանը լիիվ չափով վերականգնել է միջազգային սուբյեկտի իր կարգավիճակը, անհրաժեշտություն է ծագում վերստին տեսնելու, թե ինչպես էր տրոհվում Խորհրդային Միությունը, ինչպես էին կազմավորվում նոր հանրապետություններ, դրանցից ինչպես էին առանձնանում այդ չճանաչված էթնոպետական կազմավորումները: Եվ սեփական շահերի առումով Ռուսաստանին ոչինչ չի կարող խանգարել միջազգային իրավունքի հիման վրա այդ պետությունները ճանաչելու օրինական:

Իհարկե, հնարավոր է ԱՄՆ-ի եւ եվրոպական մի շարք երկրների բացասական արձագանքը: Բայց դա կարող է լինել զուտ քաղաքական հակազդեցություն, որը կապ չունի միջազգային իրավունքի սկզբունքների հետ: Մանավանդ որ այդ նորմերի ու սկզբունքների նկատմամբ հենց ԱՄՆ-ի մոտեցումը սահմանվում է սուբյեկտիվորեն՝ ելնելով կոնկրետ, առաջին հերթին հենց ԱՄՆ-ի շահերից եւ ապա միայն այս կամ այն պետության շահերից:

Նման խնդիրներն այսօր Ռուսաստանից ու Վրաստանից, վրացիներից եւ օսերից, վրացներից եւ աբխազներից բացի, թերեւս այս կամ այն չափով դիպչում են նաեւ Մոսկվայի եւ Վաշինգտոնի հարաբերություններին: Աշխարհում շատ բան է փոխվում: Ով կարող էր ենթադրել, որ մի ամբողջ շարք հարցերի առթիվ Ռուսաստանն ավելի մոտ կլինի Մ. Նահանգներին, քան ՆԱՏՕ-ի գծով նրա մերձավորագույն դաշնակիցներ Գերմանիան կամ Ֆրանսիան: Այսօր մի ամբողջ շարք կարեւոր հարցերի առթիվ խոր համագործակցություն է ծավալվել Ռուսաստանի, ԱՄՆ-ի ու Եվրոպայի միջեւ: Ռուսաստանն ունի Արեւմուտքի, հատկապես ԱՄՆ-ի հետ ոչ միայն մրցակցության խնդիրներ, այլեւ հետխորհրդային տարածքում, Մերձավոր Արեւելքում, Աֆղանստանում, Իրաքում համագործակցելու ոլորտներ: Եվ բացառված չէ, որ աշխարհում Ռուսաստանի դերը մեծանա: Ուստի Արեւմուտքի շահերին թերեւս չի համապատասխանում Ռուսաստանի համար լուրջ բարդություններ ստեղծել Օսիայի եւ Աբխազիայի խնդիրների կամ ռուս-վրացական հարաբերությունների հարցի լուծման ժամանակ՝ այդ հակամարտությունը դրամատիկ ներկայացնելու եւ ամեն գնով տվյալ տարածաշրջանից Ռուսաստանին դուրս մղելու փորձ ձեռնարկելու միջոցով: Կարծում եմ, որ ռուսաստանյան դիվանագիտությունը պետք է առավել կոշտ ձեւով առաջադրի այդ հարցը եւ ցույց տա, որ տվյալ գոտում Ռուսաստանն ունի կենսական շահեր, եւ հարկավոր է դա հաշվի առնել, եւ որ Ռուսաստանն այդ տարածաշրջանում կարող է միակողմանի գործողությունների դիմել՝ հույս դնելով Արեւմուտքի հրապարակային աջակցության կամ լուռ համաձայնության վրա:

1974 թ., երբ ծագեց Հունաստանի եւ Կիպրոսի վերամիավորման խնդիրը, Թուրքիան կղզու գրեթե կեսը գրավեց՝ 17 տոկոսանոց թուրք բնակչությանը պաշտպանելու պատրվակով, որն, ի դեպ, թուրքահպատակ չէր: Այսօր Աբխազիայի եւ Օսիայի բնակչության գերակշիռ մեծամասնությունը Ռուսաստանի քաղաքացիներ են: Նրանց շահերի պաշտպանությունը նույնպես օրինական է դարձնում այդ ինքնահռչակ հանրապետությունների ճանաչումը: Դառնալով ճանաչված եւ ինքնուրույն, նրանք կկարողանան ինքնուրույն լուծել անկախությունը պահպանելու կամ Հոնդուրասին, Բուրունդիին եւ կամ նույնիսկ Վրաստանին միանալու հարցը:

Եվ գուցե հարկավոր է շնորհակալություն հայտնել նախագահ Սաակաշվիլուն, որն իր ռազմաշունչ հայտարարություններով ռուսաստանյան քաղաքականության եւ միջազգային ընկերակցության ուշադրությունը վերստին բեւեռում է այդ խնդիրների վրա: Դատելով ըստ ամենայնի, նախագահ Սաակաշվիլին որոշել է շարունակել Գամսախուրդիայի գործը: Վերջինս, հռչակելով «Վրաստանը վրացիներին» կարգախոսը, վառեց սեփական տունը: Ըստ երեւույթին, տվյալ փուլում Սաակաշվիլին կարող է փայլուն կերպով ավարտել Գամսախուրդիայի գործը եւ նպաստել իրավաբանորեն Հարավային Օսիայի եւ Աբխազիայի անկախ կարգավիճակի ձեւավորմանը: Գուցե այդպիսով Վրաստանը կորցնի «փոքր կայսրության» իր բնույթը: Եթե, ինչպես ասում են, կայսրությունների դարաշրջանն ավարտվել է, ապա այն ավարտվել է ոչ միայն մեծ, այլեւ փոքր կայսրությունների համար:

ԱՄՆ

«Ֆորբսը» հրապարակել է ամենահարուստ 400 ամերիկացիների ցանկը

Ամերիկյան գործարար շրջանակների «Ֆորբս» հանդեսը հոկտեմբերին վաճառքի հանվելիք համարում հրապարակել է ԱՄՆ ամենահարուստ 400 քաղաքացիների ամենամյա ցանկը:

Հանդեսի տվյալներով, 2000 թ. ի վեր առաջին անգամ ամենահարուստ ամերիկացիների ընդհանուր կարողությունը հասել է 1 տրիլիոն դոլարի: 2003 թ. համեմատությամբ, նրանց եկամուտներն աճել են 45 մլրդ դոլարով:

CNN հեռուստաընկերությունը նշում է, որ ամերիկացի միլիարդատերերի թիվը հասնում է 313-ի: Դա ամենաբարձր ցուցանիշն է տվյալ ցանկի գոյության ամբողջ ժամանակամիջոցում:

Առաջատարների եռյակն անփոփոխ է մնում արդեն մի քանի տարի: Առաջին տեղն ավանդաբար զբա-

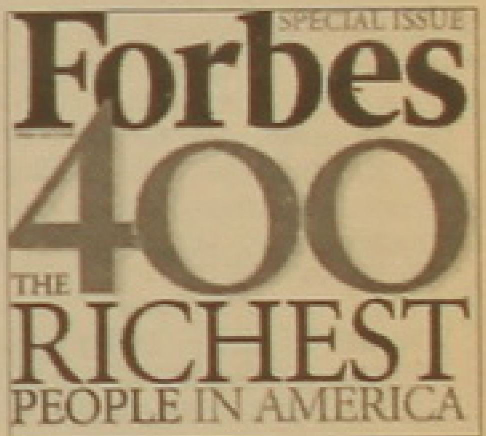

ղեցնում է «Մայքրոսոֆթ» ընկերության հիմնադիր Բիլ Գեյթսը: 2004 թ. նրա կարողությունն ավելացել է 2 միլիարդով՝ հասնելով 48 մլրդ դոլարի: Երկրորդ տեղում է ֆինանսիստ եւ բարեգործ Ուորեն Բաֆեթը: Այս տարի նա հարստացել է 5 մլրդ դոլարով եւ այժմ ունի 41 մլրդ:

3-րդ տեղում է «Մայքրոսոֆթի» համահիմնադիր Փոլ Ալենը, որի կարողությունը նվազել է եւ ներկայումս կազմում է «ընդամենը» 20 մլրդ դոլար:

4-8-րդ տեղերն զբաղեցնում են «Ուոլ-Մարթ» հանրախանութների ցանցի հիմնադիր Սեմ Ուոլթոնի ժառանգները. յուրաքանչյուրի եկամուտը 18 մլրդ դոլար է: Տասնյակը եզրափակում են «Dell Computer» եւ «Oracle» ֆիրմաների սեփականատերեր Մայքլ Դելը եւ Լարի Էլիսոնը:

2004 թ. ամենահարուստ ամերիկացիների ցանկում են հայտնվել «Գուգլ» ընկերության հիմնադիրներ Սերգեյ Բրինը եւ Լարի Փեյջը, որոնք ցանկի ամենաերիտասարդ մեծահարուստներն են:

Այս տարի «Ֆորբսի» ցանկ է վերադարձել ԱՄՆ նախագահության դեմոկրատ թեկնածու Ջոն Քերրիի կինը՝ Թերեզա Հայնց Քերին: Հանգուցյալ առաջին ամուսնուց նրա ժառանգած ունեցվածքը գնահատվում է 750 մլն դոլար:

Սլովենիան դեմ է ԵՄ-ին Խորվաթիայի անդամակցությանը

Սլովենիայի վարչապետ Անտոն Ռոպը հայտարարել է, որ ընթացիկ տարվա մայիսին Եվրոմիության անդամ դարձած իր երկիրը դեմ կարտահայտվի ԵՄ-ին Խորվաթիայի անդամակցությանը:

Պատճառն այն է, որ չորեքշաբթի օրը խորվաթ սահմանապահները կալանավորել են Սլովենիայի մի քանի քաղաքացիների, այդ թվում ընդդիմության գործիչների: Այդ անձինք մուտք են գործել Խորվաթիայի շրջաններից մեկը, որը սլովեններն իրենցն են համարում:

Սլովենիան ԵՄ անդամ է, Խորվաթիան՝ լոկ անդամության թեկնածու: Խորվաթիայի վարչապետ Իվո Սանադերը խոստովանել է, որ եթե երկու երկրների վեճը մոտ ժամանակներս չհարթվի, ապա հարկ կլինի դիմել միջազգային ատյանների օգնությանը:

Պ. Ք.

ՍՈՖԻ ԼՈՐԵՆԸ ԵՎ ՆՐԱ ՏՂԱՄԱՐԴԻԿ

Կինոյի չխամրող աստղերից մեկը սեպտեմբերի 20-ին բոլորեց իր կյանքի 70 տարին: Դեռ 1979-ին Սոֆի Լորենը Լոնդոնում հրատարակեց իր «Ապրում եմ եւ սիրում» հուշագրությունը: Գրքից թարգմանաբար ներկայացվող հատվածներում Սոֆին պատմում է իր կյանքի տղամարդկանց, այդ թվում իտալացի կինոպրոդյուսեր Կառլո Պոնտիի մասին, որը դարձավ նրա ամուսինը:

1955 թվականին՝ լարված մթնոլորտում հապճեպ նկարահանված ֆիլմերի թվում, մեկն առանձնապես խորն է դրոշմվել հիշողությանս մեջ. «Ափսոս, որ նա սրիկա է»: Այստեղ առաջին անգամ նկարահանման հրապարակում հանդիպեցի միանգամից երկու տղամարդու, որոնք հսկայական դեր խաղացին իմ կյանքում: Այդ տղամարդիկ Վիտտորիո Դե Սիկան եւ Մարչելլո Մաստրոյաննին էին: Գրեթե իսկույն երեքիս միավորեց փոխըմբռնման ու համակրանքի սերտ կապը: Երեքս էլ սերում էինք Նեապոլի արվարձաններից, ուստի միայն նեապոլցիներին հատուկ սերտ թելերն էին երեւի, որ միացրին մեզ: Դե Սիկան կարողանում էր ստեղծել ու թելադրել իր յուրահատուկ, անսովոր ոճը, իսկ մենք անմիջապես դա ընկալում էինք: Հաստատվեց միասնության մի անկրկնելի մթնոլորտ, որը մեծ ազդեցություն թողեց համատեղ նկարահանված շատ ֆիլմերի վրա...

***

Երջանկությամբ լի՝ մորս ցույց տվեցի Կառլոյից ստացած մատանին, բայց զգացի, որ նա չի բաժանում մի հրճվանքը: Հենց այդպես էլ կար:

- Այդ մարդն ամուսնացած է, երկու երեխա ունի եւ քսան տարով մեծ է քեզնից,- գոչեց մայրս:

- Հետո՞ ինչ, ես սիրում եմ նրան: Ինձ համար նա զգայուն, բարի եւ շատ կիրթ մարդ է,- հավաստացրի ես: Եվ գիտե՞ս, իրավագիտության դոկտոր է,- անիմաստորեն ավելացրի:

- Ինչի՞դ է պետք իրավագիտության դոկտորը, քեզ երեխայի դոկտոր է պետք: Ասե՞լ է կնոջը, որ ուզում է բաժանվել նրանից:

- Ոչ:

- Ա՜յ թե հիմարն ես: Երբե՛ք էլ չի ասի: Մեկընդմիշտ հիշիր, երբե՛ք:

Մի օր Կառլոն, որն արդեն զբաղվում էր գրեթե բացառապես իմ կարիերայով, ասաց ինձ, թե ավարտել է բանակցությունները Սթենլի Քրեյմերի հետ եւ իմ անունով պայմանագիր կնքել «Հպարտություն եւ կիրք» ֆիլմի համար: Երբ իմացա, որ այդ ֆիլմում խաղալու եմ Քերի Գրանթի եւ Ֆրենք Սինատրայի հետ, դա գերազանցեց իմ ամենահամարձակ երազանքները: Ավելի եռանդագին ձեռնամուխ եղա անգլերենին եւ ամեն երեկո Թոմաս Էլիոթ ու Բեռնարդ Շոու էի բարձրաձայն կարդում, որպեսզի հղկեի առոգանությունս: Իսկ շուտով մեկնեցի Իսպանիա՝ նկարահանումների: Քերիին առաջին անգամ հանդիպեցի այն հանդիսավոր ընդունելությանը, որը կազմակերպել էր Քրեյմերը ֆիլմի նկարահանումները սկսելու առթիվ: Մտքովս էլ չէր անցնում, թե այդքան կհուզվեի: Երբ Քրեյմերը մեզ ներկայացրեց իրար, Քերին կատակի տվեց. «Բարեւ ձեզ, միսս Լոլլոբրի՞ն կամ գուցե Լորենջի՞դա»: Նա հմայիչ էր: Ինձ թվաց, որ շատ ավելի բարեսեր է ու հաճելի, քան երեւում էր էկրանից:

«Հպարտություն եւ կիրք»-ը երկար ու տանջալից ֆիլմ էր: Մոտ կես տարի մնացինք Իսպանիայի հեռավոր անկյուններից մեկում: Այդ ընթացքում ես ավելի լավ ճանաչեցի Քերիին եւ Ֆրենկին: Հատկապես Քերիին: Միասին այցելում էինք մեկուսի, ռոմանտիկ ռեստորաններ եւ ժամերով նստում ֆլամենկոյի հնչյունների տակ: Սիրահարված էինք իրար: Բայց ես սիրում էի նաեւ Կառլոյին: Հնարավո՞ր է սիրել միաժամանակ երկու տղամարդու: Ինչեւէ, պատահեց հենց այդպես, եւ ես շատ էի ամաչում դրա համար: Կառլոն իմ աչքում մնում էր հանելուկ: Բացի դրանից, խրվել էր իր ամուսնության մեջ, եւ ոչ մի նշան չկար, թե ինչ-որ բան փոխելու մտադրություն ուներ: Սրտիս խորքում ես ուզում էի, որ ամեն ինչ լքեր հանուն ինձ: Չէի ցանկանում պարզապես նրա սիրուհին լինել: Զգում էի, որ մեր կապը օրինական լիներ՝ հենված հաստատուն հիմքերի վրա: Իսկ կողքիս Քերի Գրանթն էր, որը պատրաստ էր ամեն ինչ նվիրաբերել ինձ: Իսպանիայում անցկացրած այդ հրաշալի օրերի ընթացքում Քերին եւ ես շատ մտերիմ էինք: Նա ինձ ամուսնության առաջարկ արեց, բայց ես չկարողացա «այո» պատասխանել:

Քերի Գրանթի հետ

Մարչելլո Մաստրոյաննիի հետ «Բարձր նորաձեւություն» ֆիլմում

***

1957 թվականին հաջորդաբար նկարահանվեցի երեք ամերիկյան ֆիլմում: Խաղացի իտալուհու, հույն գեղջկուհու եւ արաբ փողոցային աղջկա դերեր: Այդ դերերից ոչ մեկը հետք չի թողել հիշողությանս մեջ, եւ ֆիլմերն էլ շուտ մոռացվեցին: Սակայն Կառլոն համարում էր, որ դրանք դեպի նպատակ տանող աստիճաններ են: Այդ նպատակը հոլիվուդյան պայմանագիրն էր: Եվ իրոք, շուտով «Քոլումբիա Փիկչըրզ»-ը ինձ հետ չորս ֆիլմի պայմանագիր կնքեց:

Ես դեռ հոգեպես կապված էի Կառլոյին, բայց ինձ համար ավելի ու ավելի դժվար էր պատասխանել «հետո՞ ինչ» հարցին: Մայրս էլ, որ երբեք չի սիրել Կառլոյին, իր քարոզն էր կարդում. «Նա իտալացի է, իսկ իտալացիները երբեք չեն լքում զավակներին: Մի քիչ ժամանակ կանցկացնի քեզ հետ ու կվերադառնա երեխաների մոտ»: Դա այնպիսի փաստարկ էր, որը դժվար էր անտեսել: Որոշեցի, թե որքան էլ Կառլոն ինձ կենսականորեն անհրաժեշտ էր, որքան էլ ինձ անկյանք էի զգում առանց նրա, այլեւս չեմ շարունակի կապը նրա հետ ներկայիս պայմաններով: Այդ հոգեվիճակով էլ հայտնվեցի Բեւերլի Հիլզում, որտեղ Քերի Գրանթը անհամբերությամբ սպասում էր իմ գալուն:

Ամեն օր նրանից ծաղիկներ էի ստանում, եւ ամեն օր նա զանգահարում էր ինձ: Ժամեր շարունակ խոսում էինք հեռախոսով, նույնիսկ երբ Կառլոն իմ սենյակում էր: Դա պիտի որ տհաճ լիներ նրա համար, բայց երբեք չէր փորձում վեճի ու քննարկման նյութ դարձնել: Բնազդաբար զգում էր, որ նման ճնշումը ճգնաժամի տեղիք կտար: Իհարկե, այն վտանգը կար, թե Կառլոն կվերադառնար իր ընտանիքի գիրկը, բայց ես գիտակցաբար էի այդ վտանգին ենթարկվում: Նրան ասացի. «Ես քեզ սիրում եմ, կապված եմ քեզ, բայց այսպես այլեւս չի կարող շարունակվել: Պետք է վերջ տալ այս ամենին: Ուզում եմ հպարտ լինել, երբ քեզ հետ եմ, ուզում եմ ամուսնական մատանի կրել»:

Մի օր թերթերն աչքի անցկացնելիս հայտնաբերեցի մի բան, որը լիովին փոխեց մեր կյանքը: Մի հոդվածից իմացա, որ Մեքսիկայի Խուարես բնակավայրում կարելի է հեշտությամբ ամուսնալուծվել... Շուտով մենք արդեն ամուսնական երդում տվեցինք: Պոցցուոլիում ծնված Սոֆիա Շիկոլոնեն վերջապես դարձավ Միլանում ծնված դոկտոր Կառլո Պոնտիի պաշտոնական եւ օրինավոր կինը: Ինչ խոսք, դա իմ երազած ամուսնությունը չէր: Բայց օրինական էր: Մենք դարձանք ամուսիններ... Նկարահանման հրապարակում Քերին մոտեցավ ինձ ու ասաց. «Հուսով եմ՝ երջանիկ կլինես»:

Կառլո Պոնտիի հետ

Մեր ամուսնությունից մեկ ամիս անցած՝ անամպ երկնքում որոտը ճայթեց: Այդ որոտը Վատիկանի «Լ'Օսսերվատորե ռոմանո» պաշտոնաթերթում տպագրված հոդվածն էր: Իմ ազգանունը չէր հիշատակվում, բայց գրված էր «մի երիտասարդ ու գեղեցիկ իտալացի կինոդերասանուհի», ուստի կասկած չկար, թե խոսքն ում մասին էր: Ապա հաջորդում էր. «Քաղաքացիական ամուսնալուծությունները եւ դրանց հետեւած կրկնակի քաղաքացիական ամուսնությունները ծանր մեղք են եւ ոչ մի օրինական ուժ չունեն ոչ Աստծո, ոչ էլ եկեղեցու առաջ: Մեղավորները հրապարակավ դառնում են մեղսագործներ, իսկ որպես այդպիսիք՝ ենթակա են բանադրանքի»: Կարդալով այս տողերը՝ քարացա: Ես միշտ հավատացյալ կաթոլիկուհի եմ եղել, մեծացել եմ այդ հավատով: Եվ եթե նույնիսկ չէի գնում եկեղեցի կամ հաղորդություն ընդունելու, եկեղեցուց վտարվելը ինձ համար ծանր հարված էր: Վատիկանի դատավճռին իսկույն հաջորդեց կաթոլիկական արշավանքը՝ կոչ անելով բոյկոտել բոլոր ֆիլմերը՝ Սոֆի Լորենի մասնակցությամբ: Սկիզբ առավ հալածանքը... Իտալիայի քրեական օրենսդրությունը նախատեսում է, որ ամեն մի քաղաքացի՝ նույնիսկ առանց իր անունը հրապարակելու, իրավունք ունի հանցագործության մեղադրանքով դատի տալ այլ քաղաքացու, եւ դատարանը պարտավոր է նրա մեղադրանքը քննել: Հետեւաբար հարկ չկար երկար սպասելու, որպեսզի մեր դեմ մեղադրանք հարուցվեր՝ ուղղվելով դատախազին: Այդ մեղադրանքը ներկայացրեց ոմն տիկին Լուիզա Բամբիլա՝ Միլանի բնակչուհի, որի մասին երբեք չէի լսել: Նա Կառլոյին մեղադրում էր երկկնության, իսկ ինձ՝ հանցակցության համար: Մեղադրանքը հարուցվել էր, եւ դատախազը պարտավոր էր հետաքննություն սկսել: Այդ պահից ի վեր, եթե մեզնից մեկնումեկը անցներ Իտալիայի սահմանը, կարող էր ձերբակալվել: Իսկ մեղադրանքի հիմնավորումը շատ պարզ էր. եկեղեցին մեքսիկական ամուսնությունները համարում էր անօրինի, եւ քանի որ Կառլոն ամուսնալուծվել էր Մեքսիկայում, իտալական օրենքի առաջ շարունակում էր մնալ իր առաջին կնոջ ամուսինը: Այսպիսով, մենք դարձանք տարագիր...

***

Ես Վիեննայում էի, ավարտում էի այն ֆիլմի նկարահանումները, ուր հանդես էի գալիս Մորիս Շըվալյեի եւ Ջոն Գեյվինի հետ, երբ Վենետիկից պաշտոնական հրավեր ստացա մասնակցելու ամենամյա կինոփառատոնին: Կազմակերպիչները հայտնում էին, թե կնոջ լավագույն դերակատարման համար սահմանված մրցանակի հավակնորդներից եմ: Բայց ե՛ւ Կառլոն, ե՛ւ ես երկյուղում էինք սահմանն անցնելուց բխող հավանական հետեւանքներից: Կառլոն նախ կապվեց կազմակերպիչների հետ եւ հեռախոսով համաձայնության եկավ, քանի որ նա՝ որպես երկկնության համար մեղադրվող, գլխավոր հանցագործն էր, իսկ ես՝ որպես հանցակցության համար մեղադրվող, ավելի փոքր հանցանք էի գործել, ոստիկանությունը հանձն էր առնում ապահովել իմ ազատ մուտքն ու ելքը Իտալիա: Համաձայնությունը կնքվեց, ու թեեւ պաշտոնական շրջանները երաշխավորում էին իմ անվտանգությունը, խոստովանում եմ, որ խիստ անհանգիստ էի: Իհարկե, երկյուղս լիովին անհիմն դուրս եկավ: Կարաբինիերների փոխարեն ինձ սպասում էր փառատոնի ուրախ ու ժպտուն բազմությունը, որ թափահարում էր ծաղիկներն ու թաշկինակները՝ վանկարկելով ազգանունս: Երբ երեկոյան հայտարարվեց, որ Սոֆի Լորենը ճանաչվել է լավագույն դերասանուհի, սիրտս թպրտաց: Ես հայտնվեցի բեմում՝ ինձ ողջունող հանդիսականների առաջ եւ մրցանակն ստանալիս ապրեցի հույզերով ու ապրումներով լի ամենահիանալի վայրկյանները: Ազգակիցներիս սրտագին ընդունելությունը լավագույն պատասխանն էր իմ աչքում այն ծանր պարսավանքին, որը բաժին էր հասել ինձ: Այդ պահին հասկացա, որ մի փոքրիկ տեղ եմ գրավել հայրենակիցներիս սրտերում եւ գիտեմ, որ առաջվա պես գրավում եմ այդ տեղը:

ԱՐԺԵ ԴԻՏԵԼ

28 սեպտեմբերի, 22.05 Հ1

«Սաբոտաժ»* Ռեժիսորներ՝ Էստեբան Իբարեչե, Խոսե Միգել Իբարեչե: Դերերում. Սթիվն Ֆրայ, Դեյվիդ Սուշե, Դոմինիկ Պինոն: Ֆրանսիա - Իսպանիա - Մեծ Բրիտանիա, 2000:

Պատմական ֆարս, որտեղ զավեշտական գույներով է ներկայացվում Նապոլեոնի պարտությունը Վաթերլոոյի ճակատամարտում:

29 սեպտեմբերի, 00.25 Նոր ալիք

«Հոգեցարություն»** Ռեժիսոր՝ Ալֆրեդ Հիչքոք: Դերերում. Էնթոնի Փերկինս, Ջանեթ Լի, Վերա Մայլզ: ԱՄՆ, 1960:

Դասական թրիլեր ֆրոյդիստական բարդույթներից կեղեքվող մտագարի մասին:

30 սեպտեմբերի, 00.20 Նոր ալիք

«Դեպի հյուսիս՝ հյուսիս-արեւմուտք»* Ռեժիսոր՝ Ալֆրեդ Հիչքոք: Դերերում. Քերի Գրանթ, Էվա Մարի Սեյնթ, Ջեյմս Մեյսոն: ԱՄՆ, 1959:

Գովազդային գործակալության գործակալը թյուրիմացաբար դառնում է լրտեսական հետապնդման զոհ:

1 հոկտեմբերի, 00.40 Նոր ալիք

«Թռչունները»*** Ռեժիսոր՝ Ալֆրեդ Հիչքոք: Դերերում. Թիփի Հեդրեն, Ռոդ Թեյլոր, Ջեսիկա Թենդի: ԱՄՆ, 1963:

Ֆանտաստիկ այլաբանություն, որտեղ անառիք պատերազմով համակված թեւավորները հարձակվում են մարդկանց վրա:

2 հոկտեմբերի, 23.10 Արմենակոբ

«Սեզարը եւ Ռոզալին»* Ռեժիսոր՝ Կլոդ Սոտե: Դերերում. Իվ Մոնտան, Ռոմի Շնայդեր: Ֆրանսիա, 1972:

Սիրային մելոդրամ:

2 հոկտեմբերի, 00.30 Նոր ալիք

«Բակ նայող լուսամուտը»** Ռեժիսոր՝ Ալֆրեդ Հիչքոք: Դերերում. Ջեյմս Սթյուարտ, Գրեյս Քելի: ԱՄՆ, 1955:

Անգործության մատնված լուսանկարիչը ականատես է դառնում սպանության նախապատրաստման:

3 հոկտեմբերի, 23.20 Культура

«Առանց պատճառի խռովարարը»*** Ռեժիսոր՝ Ջորջ Սթիվենս: Դերերում. Ջեյմս Դին, Նատալի Վուդ, Սոլ Մինեո: ԱՄՆ, 1955:

Ամերիկյան կինոյի լեգենդար գործերից մեկի հերոսը դարձել է ըմբոստության շնչով բռնված երիտասարդ սերնդի խորհրդանիշը:

3 հոկտեմբերի 00.30 Նոր ալիք

«Մառնի»* Ռեժիսոր՝ Ալֆրեդ Հիչքոք: Դերերում. Թիփի Հեդրեն, Շոն Քոնըրի: ԱՄՆ, 1964:

Անցյալի հոգեկան խեղվածքներից տառապող կնոջ դիմանկար:

Էջը պատրաստեց ԶԱՎԵՆ ԲՈՅԱՋՅԱՆԸ

Մարզական

Սիդնեյից առաջ, Աթենքից հետո

Տաղանդներ ունենք, ճանապարհն է սխալ

Դեռեւ օլիմպիադայից առաջ ՀԱՕԿ-ի նախագահ պարոն Զախարյանը Աթենք մեկնող լրագրողներին խնդրել էր մրցումներից առաջ մարզիկների հետ չշփվել եւ չզրուցել, ինչը սրբորեն կատարեցինք: Լողորդուհի **Վարդուհի Ավետիսյանն** արդեն ավարտել էր իր ելույթը եւ հանգիստ կարող էի խոսել նրա հետ: Մեր մարզուհու արդյունքը, բոլորդ էլ գիտեք, գոհացուցիչ չէր, շատ հեռու էր իր անձնական ռեկորդից, որն, ի դեպ, միեւնույն ժամանակ հանրապետական ռեկորդ է: Հարցնում եմ՝ հնարավոր չէ՞ր գոնե մոտենալ քո ռեկորդային ցուցանիշին: Վարդուհին ասաց, որ՝ ո՛չ, որովհետեւ 25 մետր լողալուց հետո թեւերն արդեն թուլացել էին, քանի որ երկար ժամանակ 50 մետրանոց լողավազանում չէր մարզվել: Հարցնում եմ՝ ե՞րբ իմացար, որ դու ես մասնակցելու օլիմպիական խաղերին, Վարդուհին պատասխանեց. «Մի ամիս առաջ ասացին, որից հետո պետք է Ծաղկաձորում ուսումնամարզական հավաք կազմակերպվեր տեղի 50 մետրանոց լողավազանում մարզվելու համար: Մի քանի օր անց բայց եւ այնպես իմացա, որ Աթենք չեմ մեկնելու եւ հավաքն էլ Ծաղկաձորում չկայացավ: Մեր մեկնումից միայն մի քանի օր առաջ կրկին ինձ ասացին, որ մասնակցելու ես օլիմպիադային»: Աթենքից վերադառնալուց հետո ես հետաքրքրվեցի, թե արդյոք մարզիչը տեղյա՞կ է այս ամենին: Պարզվեց, որ նույնիսկ մարզչին ժամանակին չեն ասել:

Հանրապետական սպորտկոմիտեի նախագահի առաջին տեղակալ **Միհայել Խոպիրյանը** երիտասարդ լրագրողների երեսին մամլո հայտնի ասուլիսում, թող ների ինձ ասել, թող փչեց, թե հանրապետական սպորտկոմիտեն ընդամենը մեկ տարի է, ինչ ստեղծվել է եւ ժամանակը բավարար չի եղել օլիմպիադային լավագույնս պատրաստվելու համար: Բայց չէ՞ որ պարոն Խոպիրյանը քաջ գիտե, որ օլիմպիական խաղերի նախապատրաստության համար առաջին հերթին պատասխանատու է Ազգային օլիմպիական կոմիտեն, որը պարտավոր էր առնվազն երկու տարի առաջ սկսել նախապատրաստությունը, թեեւ նախապատրաստական փուլը համարվում է չորս տարին, իսկ հանրապետական սպորտկոմիտեն (նախկինում վարչություն) պատասխանատու է ֆիզիկական կուլտուրայի եւ սպորտի զարգացման համար, այդ իսկ պատճառով կոչվում է «Հայաստանի Հանրապետության նախարարների խորհրդին առընթեր ֆիզիկական կուլտուրայի եւ սպորտի պետական կոմիտե» (նախկինում վարչություն) եւ երբեք այդ վարչությունը մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նախարարության հավելված ու կցորդ չի եղել, չէ՞ որ սպորտի գծով փոխնախարարը եղել է ինքը՝ **Իշխան Զախարյանը**:

Թող այն տպավորությունը չստացվի, թե քննադատության բոլոր սլաքները ուղղում եմ դեպի պարոն Զախարյանը: Քավ լիցի, նա անձամբ ինձ ոչ մի վատություն չի արել: Պարզապես ես ցանկանում եմ ներկայացնել ամբողջ պատկերը: Ահավասիկ խնդրեմ, **Արմեն Գրիգորյան**, սուսերամարտի եվրոպայի երիտասարդների նախկին չեմպիոն, ներկայումս հանրապետական սպորտկոմիտեի նախագահի տեղակալ, ՀԱՕԿ-ի պատասխանատու քարտուղար, սուսերամարտի հանրապետական ֆեդերացիայի նախագահ. «Այսօր սուսերամարտ մարզաձեւը Հայաստանում հոգեվարքի մեջ է եւ եթե չլինի Իրանի Իսլամական Հանրապետության ֆեդերացիան, մեր սուսերամարտը կմեռնի»: **Հարություն Յաղջյան**, հանրապետական սպորտկոմիտեի նախագահի տեղակալ, ՀԱՕԿ-ի գործադիր տնօրեն, նախկինում ջրագնդորդ, այսօր ջրագնդակի հանրապետական ֆեդերացիայի նախագահ. «Ահա արդեն քանի տարի ոչ լողավազան ունենք, ոչ էլ ջրագնդակ, իսկ երիտասարդական պալատի փոքրիկ լողավազանում անցկացված վերջին մրցումների ժամանակ դարպասապահները հատակին կանգնած էին խաղում»: **Բագրատ Բոռնազյան**, սեղանի թենիսի եվրոպայի երիտասարդների նախկին չեմպիոն, ներկայումս հանրապետական սպորտկոմիտեի վարչության պետ, սեղանի թենիսի հանրապետական ֆեդերացիայի ոչ վաղ անցյալում փոխնախագահ, այսօր գործկոմի անդամ. «Սեղանի թենիս չունենք»: Ինչո՞ւ չունենք, կամ այլեւս ի՞նչ ունենք: Պատասխանը կարող են տալ իրենք՝ ֆեդերացիաների նախագահները, եթե ազնվորեն ասեն, թե իրենց ղեկավարած ֆեդերացիաների բյուջեն որքա՞ն է, կամ ընդհանրապես բյուջե ունե՞ն, թե՞ չունեն, պետական հովանավորություն կա՞, թե՞ չկա, իրենց ունեցածը համեմատելի՞ է ծանրամարտի, ըմբշամարտի եւ բռնցքամարտի վրա ծախսած գումարների հետ: Ասեն նաեւ, թե մյուս ֆեդերացիաներն ի՞նչ ունեն, թե՞ պարզապես մուրացկանություն են անում եւ սպասում են, թե ով քանի լումա կտրի: Թող պարոն **Ալբերտ Ազարյանն** էլ, երկու օլիմպիադաների չեմպիոնը, մարմնամարզության ֆեդերացիայի նախագահը, Աթենքի օլիմպիադայում հայկական պատվիրակության մեջ միակ մարդը, որը հանդիսավոր բացման արարողության ժամանակ ասես իր մեջ ամփոփել էր հայ ժողովրդի ամբողջ պատվախնդրությունը եւ մեր շարասյան առջեւից խրոխտ քայլում էր ամենասուրբ մասունքը՝ մեր եռագույնը ձեռքին, չտեսնելով, թե ինչպես են քայլում մյուսներն իր հետեւից, ասես զբոսանքի էին ելել, ասի, թե Հայաստանի մարմնամարզիկներն առ այսօր ինչպիսի՞ գործիքների վրա են մարզվում: Թող Հայաստանի գիտական աստիճաններ շնորհող հանձնաժողովը ներկայացնի, թե վերջին յոթ տարիներին սպորտի եւ ֆիզկուլտուրայի գծով ովքե՞ր եւ ինչ թեմաներով են գրել (եթե իրենք են գրել) եւ պաշտպանել իրենց գիտական թեզերը եւ ո՞ւր է այն գիտությունը, որն օգնելու է մեր օլիմպիականներին բարձրանալու Օլիմպոսի գագաթը (ես մեր երիտասարդ լրագրողներին թեմա եմ տալիս): Այնպես որ, պարոնայք, եթե սպորտը մնար մշակույթին ընկեր կամ եթե միանար տուրիզմի նախարարությանը, ոչինչ չէր փոխվելու:

Վերջին մամլո ասուլիսում պարոն Զախարյանը գանգատվեց, թե մինչ օրս չունենք սպորտային բժշկություն եւ սպորտային բժիշկներ: Իսկ ո՞վ ասաց, որ չենք ունեցել: Այդ ե՞րբ եւ ո՞ւմ օրոք ֆիզկուլտուրայի եւ սպորտի հանրահայտ դիսպանսերը Պուշկինի փողոցի վրա տեղահան արվեց, դռնեդուռ ընկավ, կծկվեց ու սեղմվեց: Ես շատ լավ հիշում եմ, որ բոլոր սպարտակիադաներին՝ թե դպրոցականների, եւ թե Խորհրդային Միության ժողովուրդների, նախապատրաստվող հավաքականները պարտադիր եւ պարբերաբար ենթարկվում էին բժշկական զննման ու քննության, բոլոր մարզական միջոցառումներին բժիշկները պարտադիր ներկա էին, առանց դիսպանսերի բժիշկների թույլտվության ոչ մի մարզիկ իրավունք չուներ մասնակցելու մրցումներին: Ֆիզիկական կուլտուրայի պետական ինստիտուտը ուներ եւ այսօր էլ ունի հավաքականներին սպասարկող պրոբլեմային լաբորատորիա, որը պարբերաբար ինֆորմացիա էր տալիս այս կամ այն մարզիկի առողջական եւ ֆիզիկական վիճակի մասին: Նույն ինստիտուտը ունի բազմաթիվ ամբիոններ, այդ թվում՝ սպորտային բժշկության ամբիոն: Ուսումնական հաստատությունների ամբիոնները ուսումնական գործընթացին մասնակցելուց զատ, նաեւ զբաղվում են գիտությամբ: Եթե ֆիզիկական կուլտուրայի ինստիտուտի սպորտային բժշկության ամբիոնն այսօր գործում է, ուրեմն ինչ-որ մակարդակ ունի: Եթե մակարդակ ունի, ապա ինչո՞ւ չօգտվել դրանից: Վերջապես ինչպե՞ս կարելի էր օլիմպիադայի օրերին հայկական պատվիրակության համար բժշկական լաբորատորիա բացել, եթե կար ընդամենը մեկ բժիշկ եւ մեկ մերսող, իսկ բժշկի կաբինետն էլ այնքան հեռու էր, որ ավտոբուսով պետք է գնային: Համենայն դեպս ինձ այդպես ասաց մեր պատվիրակության բժիշկը: Այնպես որ, օլիմպիական ավանում մենք լրագրողներս, չտեսանք, թե մարզիկները բացի սնվելուց եւ քնելուց ինչո՞վ էին զբաղվում, ինչպիսի՞ն էր նրանց առօրյան, ապրելու նրանց պայմանները: Պարզապես մեզ ոչ ոք չհրավիրեց, ոչ ոք չառաջարկեց տեսնել ու ծանոթանալ նրանց կենցաղին: Ավելին, մեկիկ-մեկիկ ինչ-որ պատրվակով, ցրվեցին եւ երկու լրագրող եւ մեկ լուսանկարիչ մնացինք ծվար ու մոլոր, եւ Նորվեգիայից եկած լուսանկարիչ, մեր գործընկեր Ջիմի Վարդիվարյանն ասաց՝ գնանք, նորվեգացիներին փնտրենք:

Կարծում եմ բավական է եւ ժամանակն է հետեւություն անել: Իմ կարծիքով, Հայաստանում սպորտի զարգացման քաղաքականությունը սխալ ճանապարհով է գնում: Ակնհայտ երեւում է, որ անգամ հեռանկարային մարզաձեւերը չկան, այլ կան հեռանկարային հավակնություններ չորս մարզաձեւերից՝ ծանրամարտ, հունահռոմեական եւ ազատ ըմբշամարտ, բռնցքամարտ: Ներքեւում ոչինչ չի արվում, նույն մարզումային անմխիթար վիճակը, նույն ցուրտ մարզադահլիճները տարվա վեց ամիսների ընթացքում, միջազգային փորձամրցումների բացարձակ բացակայություն, մյուս մարզաձեւերից հանրապետական առաջնությունների հետաձգում կամ ուսուցողական պլանից հանում, նույն անորակ աշխատանքը հիմնականում մարզիչների ցածր աշխատավարձի պատճառով:

Ներքեւում ոչինչ չկա: Կորցրել ենք ամեն ինչ, եւ Աթենքի օլիմպիադան ցույց տվեց, որ հայկական սպորտը ծնունդ չառած արդեն հոգեվարքի մեջ է: Եվ այնքան ժամանակ կմնա, մինչեւ հանրապետական դպրոցներում եւ ուսումնական մյուս հաստատություններում, ինչպես պահանջում է Հայաստանի ֆիզկուլտուրայի եւ սպորտի մասին օրենքը, ֆիզդաստիարակության դասերը չանցկացվեն կամ մարզական խմբերը չգործեն ուսումնառության բոլոր տարիներին: Ընդհանրապես իմ երիտասարդ գործընկերները՝ լրագրողները, նույնպես մոլորության մեջ են եւ ճիշտ աշխատանք պահանջելու փոխարեն հայկական սպորտի ղեկավարներից օլիմպիական մեդալ են պահանջում: Եթե Աստված տար, եւ Աշոտ Դանիելյանը դառնար օլիմպիադայի բացարձակ չեմպիոն, դա արդյո՞ք կնշանակե՞ր, որ մենք սպորտ ունենք եւ մեզանում ամեն ինչ լավ է: Բնավ ոչ: Ո՞վ ասաց, որ Հայաստան երկիրը օլիմպիական մեդալ չնվաճած մյուս 126 երկրներից լավն է մարզական առումով, բարվոք պայմաններում է սոցիալ-տնտեսական զարգացման առումով: Մենք պետք է լրջորեն ուսումնասիրենք եւ գտնենք պատճառները, թե ինչպե՞ս եղավ, որ 1992 թ. Հայաստանի մարզիկները նվաճեցին երեք ոսկե եւ մեկ արծաթե մեդալ, 1996 թ.՝ մեկ ոսկե եւ մեկ արծաթե, իսկ 2000 թ.՝ մեկ բրոնզե մեդալ միայն եւ, վերջապես, 2004 թ.՝ ձեռնունայն վերադարձան օլիմպիադայից: Այդ ինչպե՞ս եղավ, որ հարեւան երկրների մարզիկները ոչ 92-ին Բարսելոնում, եւ ոչ էլ 96-ին Ատլանտայում ոչնչով աչքի չընկան, հանկարծ Սիդնեյում եւ Աթենքում սկսեցին լուրջ պայքար մղել մեդալների համար:

Իսկ որ հայ մարզիկների մեջ տաղանդավորները շատ են, ցույց տվեցին հենց Սիդնեյի եւ Աթենքի օլիմպիադաները, քանի որ անգամ Հայաստանից արտագաղթած մարզիկները երկու օլիմպիադաներում էլ մեդալներ շահեցին, եւ ոչ քիչ: Հետեւությունը թողնում եմ ընթերցողներին:

ԼԵՒՈՆ ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ

(Շար. 3 եւ վերջ)

AMERICAN FULBRIGHT PROGRAM

The Public Affairs Section of the Embassy of the United States of America is pleased to announce the annual competition for **Fulbright Scholarships** in the United States for the 2005-2006 academic year.

The Fulbright Visiting Scholar Program awards grants to foreign scholars to lecture and/or conduct post-doctoral research at U.S. universities for an academic year or term. The Fulbright Program was named after Senator J. William Fulbright from Arkansas, who proposed the program in 1946 to increase mutual understanding between the people of the U.S. and the people of other countries. All grants are approved by the Fulbright Foreign Scholarship Board (12 members), which is appointed by the President of the United States.

BASIC REQUIREMENTS FOR THE SCHOLARSHIP

- Armenian citizenship and residency
- Evidence of employment in the Republic of Armenia
- Ph.D.
- Proficiency in English
- Completed application package
- References
- Good health and physical condition

ELIGIBLE FIELDS ARE:

- Political Science, Economics, Social Science
- International Relations, Journalism and Law
- American Studies (History, Literature, Society and Culture of the United States)
- Chemistry, Public Health and Medicine

APPLICATION PROCEDURE AND COMPETITION SCHEDULE

Applications (hard copy) must be submitted in English. Handwritten, incomplete and late applications will not be considered. Recipients of Fulbright scholarship within the past 5 years will not be considered. All applications, including references, undergo technical and academic reviews. Candidates who satisfy all requirements will be interviewed by the Embassy Fulbright Selection Committee. The Committee will submit the names of the finalists to the Fulbright Board of Foreign Scholarships in the United States by December 15, 2004, for final approval. Selected grantees will be notified of final approval when their affiliations at U.S. universities are confirmed in April 2005.

Applications may be obtained from the Public Affairs Office of the U.S. Embassy in Yerevan or downloaded from the Embassy web site: ***http://www.usa.am*** (Announcements). Completed applications must be submitted to Anahit Khachatryan, Cultural Affairs Assistant, Public Affairs Office, U.S. Embassy, at 52-46-61 or 52-70-01, ext: 4477, who may also be contacted for more information about the scholarship.

FREQUENTLY ASKED QUESTIONS

- How strict are the deadlines? Deadlines are firm.
- If I was not successful in previous competitions, can I apply again? Yes.
- What are the selection criteria? The following factors are considered: professional qualifications, project proposal (quality, feasibility), how the acquired knowledge will be used upon return, English language competence, need for the project to be undertaken in the United States, personal qualifications, quality of references. Preference will be given to candidates with little or no previous experience in the United States.
- What are the basic benefits? Round trip airfare, monthly stipend, book allowance, and settling in allowance.
- Can family members accompany? Yes, but you will be financially responsible for them.
- Do I have to arrange university affiliation in the United States? It is recommended that you submit a letter of invitation from a U.S. university in your application package. If you don't know where your project can be accomplished, the affiliation will be arranged by one of the Fulbright administering agencies.
- Should I mail references together with the application package? Referrers should fax directly to the Public Affairs Office of the U.S. Embassy, or enclose the letters in separate sealed envelopes in the application package.

Deadline for submission: October 29, 2004.

Ծանուցում

Հարավային Կովկասում Հայնրիխ Բյոլի անվան հիմնադրամի տարածաշրջանային գրասենյակը հայտարարում է տարածաշրջանային կրթաթոշակային մրցույթ նորագույն պատմության, սոցիոլոգիայի եւ քաղաքների կայուն զարգացման ոլորտներում

(Երիտասարդ պատմաբանների, սոցիոլոգների, քաղաքագետների, ճարտարապետների եւ էկոլոգների համար)

Նորագույն պատմություն (1900-2000 թթ.)

- Ամենօրյա պատմություն
- Էթնիկ եւ դավանական պատկանելիության նշանակության փոխակերպում
- Քաղաքի սոցիալական եւ մշակութային կենսագրություն
- Քաղաքական բռնությունների պատմությունը կովկասյան հանրապետություններում
- Ամբողջատիրության դեմ դիմադրությունը կովկասյան հանրապետություններում 1920-50-ական թթ.
- Այլախոհության պատմությունը, ազգային շարժումները եւ մարդու իրավունքները կովկասյան հանրապետություններում Ստալինի մահից հետո

Սոցիոլոգիա

- Անհավասարության եւ խտրականության հիմնահարցեր
- Իշխանության ոչ ֆորմալ կառուցվածքները
- Կրոնի դերը ժամանակակից պետության եւ հասարակության մեջ
- «Յուրայինը» եւ «օտարը» հասարակության մեջ
- Գենդերային դերերի փոխակերպումը ժամանակակից հասարակության մեջ

Քաղաքների կայուն զարգացում

- Քաղաքի էկոլոգիական եւ սոցիալական վերափոխումը
- Քաղաքների զարգացմանն ուղղված նորմատիվ-իրավական եւ ինստիտուցիոնալ համակարգի վերլուծություն եւ առաջարկներ
- Հասարակության մասնակցության ձեւերը քաղաքների զարգացմանը միտված որոշումների կայացման գործընթացում
- Փոքր ու միջին քաղաքների խնդիրներն ու ներուժը
- Քաղաքային տեղագրություն

Հայնրիխ Բյոլի անվան հիմնադրամը գերմանական անկախ քաղաքական հիմնադրամ է, որը գործում է 1987 թ. եւ համագործակցում է Գերմանիայի Կանաչների կուսակցության հետ: Հիմնադրամն աջակցում է նախագծեր քաղաքացիական հասարակության զարգացման, հասկապես գենդերային քաղաքականության եւ կանանց իրավունքների, ինչպես նաեւ բնապահպանության ոլորտներում:

Տարածաշրջանի կրթաթոշակային ծրագրի նպատակը

Կրթաթոշակային ծրագիրը նախատեսված է հարավկովկասյան տարածաշրջանում իրականացվելիք գիտական հետազոտությունների համար:

Ծրագրի նպատակներն են.

- Օժանդակել երիտասարդ գիտնականներին՝ հասարակական գիտությունների նորացման միջոցով Հարավային Կովկասում տարածաշրջանային համագործակցության շրջանակներում անհատական, միջառարկայական գիտական հետազոտություններ իրականացնելու համար.
- Օժանդակել Հարավային Կովկասում բարձրակարգ մասնագետների տարածաշրջանային ցանցի ձեւավորմանը:

Մրցույթի պայմանները

Տարածաշրջանային գիտահետազոտական կրթաթոշակի հայտ կարող են ներկայացնել 1969-1982 թթ. ծնված, բարձրագույն կրթություն ունեցող եւ Հարավային Կովկասի երկրներում մշտապես բնակվող անձինք: Երկու օտար լեզուների (արեւմտաեվրոպական եւ ռուսերեն) իմացությունը պարտադիր է: Հայտերը ընտրելիս հատուկ ուշադրություն է դարձվելու մեթոդաբանական առումով նորարարական աշխատությունների վրա, որոնք հաշվի են առնում որակական եւ համեմատական մեթոդները:

Կրթաթոշակների տեւողությունն ու ծավալը

Կրթաթոշակների տեւողությունը 12 ամիս է. 01.01.2004 31.12.2005. Կրթաթոշակների ծավալը կազմում է ամսեկան 200 եվրո: Լրացուցիչ նախատեսվում է նաեւ համընթաց ծրագիր, որը ներառում է սեմինարներ, ամառային դպրոց, հրապարակումներ եւ այլն:

Ընդհանուր ցուցումներ

- Կրթաթոշակը անհատական օժանդակություն է եւ չի կարող օգտագործվել կրթաթոշակային ծրագրից
 դուրս կատարվող նախագծերի ֆինանսավորման համար:
- Մրցույթին մասնակցելու համար հայտ ներկայացնող անձի գիտական հաստատության հայցորդ կամ աշխատակից լինելը պարտադիր չէ:
- Ցանկության դեպքում հիմնադրամը ապահովում է անհրաժեշտ կապ գիտական խորհրդատուների հետ:
- Հիմնադրամը առաջնորդվում է սեռերի հավասարության սկզբունքով:
- Մրցույթին մասնակցելու համար անհրաժեշտ հայտաթերթիկները տեղադրված են Հարավային Կովկասում հիմնադրամի տարածաշրջանային գրասենյակի էլեկտրոնային էջում՝ www.boell.ge
- Հայտեր ներկայացնելու վերջնաժամկետը 2004 թ. հոկտեմբերի 31-ն է:

Մրցույթին մասնակցելու համար պահանջվող փաստաթղթեր

1. Տիտղոսաթերթ հետեւյալ առանձին տվյալներով. անուն, ազգանուն, ծննդյան թիվ, երկիրը, ոլորտը (պատմություն/սոցիոլոգիա/ուրբանիստիկա), մրցութային թեման, աշխատանքի անվանումը
2. Հայտաթերթիկ (տես www.boell.ge)
3. Տարեկան ինքնակենսագրություն (CV)
4. Էսսե (3-5 էջ ծավալով), որտեղ պետք է ներկայացվեն մասնագիտական եւ անձնական հիմնավորումները, այն է՝ ինչո՞ւ եմ ես հետաքրքրվում տվյալ թեմայով, ի՞նչ գիտեմ ընտրված թեմայի վերաբերյալ, ի՞նչ մեթոդներ եմ պատրաստվում կիրառել հետազոտության ընթացքում եւ տարեկան աշխատանքային պլան:
5. Երաշխավորագրեր երկու գիտնականների կամ այն հաստատության ղեկավարի կողմից, որտեղ դուք աշխատել եք (ինչպիսի կոնկրետ փորձ կամ գիտական աշխատանքով է հիմնավորված երաշխավորագիրը):
6. Բարձրագույն կրթության վկայական (բակալավր, մագիստրոս կամ 5-ամյա բարձրագույն կրթություն) պատճենահանվածով:
7. Գիտական աշխատությունների ցանկը (առկայության դեպքում) եւ հնարավորության դեպքում դրանց պատճենները՝ մինչեւ 20 էջ ծավալով:

Վերը նշված փաստաթղթերը (բացի գիտական աշխատություններից) պետք է ներկայացվեն ռուսերեն լեզվով: Հայտերի ոչ լրիվ փաթեթները չեն դիտարկվելու: Անպայման օգտագործել համակարգչային տառատեսակներ:

Մրցույթի հայտերը ուղարկել հետեւյալ հասցեով.
Հարավային Կովկասում Հայնրիխ Բյոլի անվան տարածաշրջանային գրասենյակ
Վրաստան, Թբիլիսի, Ռադիանի փող., թիվ 5, 0179,
info@boell.ge ֆաքս. + 995 32 912897

ԱՐՄԵՆՏԵԼԸ ՏԵՂԵԿԱՑՆՈՒՄ Է ԵՐԵՎԱՆԻ 72,73,74-ԱՀԿ-ի ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐԻՆ

Ավարտվել են Երեւան քաղաքի 72, 73, 74 ԱՀԿ-ների վերամիացման աշխատանքները:

Սույն թվականի հոկտեմբերի 1-ից 72, 73, 74 ԱՀԿ-ների բաժանորդները կվճարեն տեղական խոսակցությունների ռոպեավճարի համար:

Վերը նշված ԱՀԿ-ների բաժանորդները օգոստոս եւ սեպտեմբեր ամիսների տեղական խոսակցությունների վերաբերյալ տեղեկատվություն կարող են ստանալ իրենց սպասարկման բաժնից, «Հայ Փոստ»-ի եւ Հայխնայբանկի համապատասխան բաժանմունքներից:

Այն բաժանորդները, ովքեր կցանկանան օգտվել հաստատագրված վարձերի վճարման հնարավորությունից մարտ ամսվա ընթացքում կարող են վճարումներ կատարել բաժանորդների սպասարկման կենտրոններում, «Հայ Փոստ»-ի եւ Հայխնայբանկի համապատասխան բաժանմունքներում:

Ծառայությունների տեսակները	Սակագինը առանց ԱԱՀ, դրամ	ԱԱՀ, դրամ	Սակագինը, ԱԱՀ-ով, դրամ
Հիմնական հեռախոսների բաժանորդային վարձ			
Բնակչություն	750	150	900
Գործարար եւ կառավարական բաժանորդ	2700	540	3240
Տեղական խոսակցությունների ռոպեավճարներ			
Տրամադրվող անվճար ռոպեների չափաքանակը (անկախ բաժանորդների կարգավիճակից)	360 ռոպե ամսական, յուրաքանչյուր հեռախոսագծի համար		
1 ռոպե տեղական խոսակցությունների վարձ՝ սկսած 361-րդ ռոպեից			
Բնակչություն	3.33	0.67	4.0
Գործարար եւ կառավարական բաժանորդ	3,33	0.67	4.0
Ինտերնետ ցանցից օգտվելու ռոպեավարձ (1 ռոպեի համար)			
Բնակչություն	0.833	0.167	1.0
Գործարար եւ կառավարական բաժանորդ	0.833	0.167	1.0
Հաստատագրված վճարներ			
Տեղական խոսակցությունների ռոպեավճարների եւ բաժանորդային վարձի հաստատագրված վճարներ (անսահմանափակ տեղական խոսակցություններից եւ Ինտերնետ ցանցից օգտվելու հնարավորությամբ)			
Բնակչություն	4000	800	4800
Գործարար եւ կառավարական բաժանորդ	6250	1250	7500

Ծանոթություն՝

- Տեղական խոսակցությունների եւ բաժանորդային վարձի հաստատագրված վճարման սկզբունքից օգտվելու դեպքում բաժանորդը պետք է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսվան նախորդող ամսվա մինչեւ վերջին օրը ներառյալ Արմենտել ՀՁ սպասարկման տեղամասերում կատարի վճարումներ, համաձայն սահմանված սակագների

- Հաստատագրված վճարումներ ենթակա են ընդունման միայն այն բաժանորդներից, ովքեր վճարման պահին չունեն մատուցված հեռախոսակապի ծառայությունների ժամկետանց պարտքեր

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Արմենտել»-ը հայտարարում է մրցույթ կադրերի վարչության թարգմանչական բաժնի թարգմանչի թափուր աշխատատեղերի համար:

Մրցույթին մասնակցել ցանկացողների համար անհրաժեշտ պահանջներն են՝

- Բարձրագույն լեզվաբանական կրթություն
- Համակարգչային բարձր գիտելիքներ (Word, Excel, Access)
- Անգլերեն, հայերեն եւ ռուսերեն լեզուների գերազանց իմացություն
- Բանավոր, գրավոր թարգմանությունների փորձ

Մրցույթին դիմել ցանկացողները պետք է ներկայացնեն համապատասխան փաստաթղթերը (ռեզյումե, դիպլոմի պատճեն) Սիամանթո 2 «Արմենտել»-ի կադրերի վարչության թիվ 614 սենյակ (հեռ. 280-148) մինչեւ ս.թ սեպտեմբերի 30-ը:

Սեպտեմբերի 28-ին, ժամը 19:00-ին, «Արամ Խաչատրյան» համերգասրահում տեղի կունենա Հայաստանի պետական ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի համերգը:

Մենակատար՝ *Սվետլանա Նավասարդյան, դաշնամուր*
Դիրիժոր՝ *Էդուարդ Թոփչյան*

Ծրագրում՝ Ա. Սպենդիարյան՝ «Երեւանյան էտյուդներ»
Ռ. Շուման՝ Դաշնամուրի կոնցերտ
Ա. Դվորժակ՝ Սերենադ

2004-2005 համերգաշրջանի հովանավոր՝ Հայկական բարեգործական ընդհանուր միություն

ԿՈՐԵԼ Է

Ն. Շենգավիթ թաղամասում **«Մակոր» ՍՊԸ-ի** ՀՎՀՀ 02232689 2003 թ. եւ 2004 թ. սեպտեմբերի 1-ի դրությամբ ֆինանսատնտեսական գործունեության փաստաթղթերը, առաքող, ստացող փոխվող ապրանքների գրանցման գիրք, դրամարկղի գիրք:

Գտնողին խնդրում եմ զանգահարել ***44-80-06*** հեռախոսահամարով:

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-24-83

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունեաց 70ա Գրանցման թիւ՝ 65, դասիչ՝ 69150 Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրուած է տպագրութեան՝ 24.09.2004 Գինը՝ 100 դրամ